БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 69 (11972)

1969 оной мартын 22, суббото

Сэн 2 мүнгэн

ЭРНҮҮДТЭ— АНИЗАТОРАЙ РГЭЖЭЛ

гү, али совхозой hү hаалиин фермэ дээгүүр ябахадаа 20 тракторта томо бэетэй эрэ хүнэй hуушоод, газаа довхые захаhаа хаража болохо. Үгышье hаа, тракторай гү, пын рульда эрэшүүлэй hуушоод, ашааень хэдэн эхэрараа буулгажа байханъ обёорогдохо.

дые харахадаа хүн бүхэнэй досоо нэгэл бодол түрэхэ: эрнүүдые hуулгаад, эрэшүүлээр ашааень буулгахада бэшэ аал. Теэд хүнүүдэй энэ hанааень дүүргэхэ гэхэдэ, механизаторай, жолоошоной мэргэжэлгүй байна ха юм. эрнүүд олоороо механизаторай мэргэжэл шудалиароноо хамгаалха Агууехэ дайнай хойшонхи жэлнүүдтэ уудта трактор, машинанууд үсөөн, эхэнэрнүүдэй ажал хүндэ байhан. Тиимэhээ тэрээндэ гол түлэб эрэшүүл м. Хоёрдохёор, ажахынуудта хүүгэдэй саад, яслинууд ан дээрэ зохид hайн хамтын байранууд дутамаг байhаэ.

нөө үедэ байдал эрид хубилаа. Республикын колхоз, ээр 6,5 мянган трактор, таряаланай 3 мянга гаран комбаад мянган автомашина болон бусад оньhон машина гаран электромотор хүдэлгэгдэнэ. Гансахан hүүлэй туршада республикын ажахынуудта гурбан мянгаад абтаhан байна. Саашадаа шэнэ техникын бүри ехээр элитэ.

ай фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри жэлhээ жэлдэ гдажа, тэндэ элдэб машина, түхеэрэлгэнүүд олошорно. жэлэй туршада фермэнүүдэй хүндэ хүдэлмэри үргэлоруулагдахаар хараалагдана.

тракторист, комбайнер, жолоошон, мотоор хүдэлгөө, мастер-наладчик, токарь, слесарь, техник, инженер эргэжэлтэй механизаторнууд хэрэгтэй болохо байнаб! мэргэжэлтэд олон дуталдана. Тиимэhээ эдэ мэргэжэлнүүдые hургаагүйдэ аргагүй. Сагай эрилтэ иимэ.

ахын бүхы хүдэлмэрине үргэлжэдэнь оньhожоруулхын үдые механизаторай мэргэжэлдэ hургаха шухала гэжэ гай октябриин (1968 он) Пленум зааhан байна.

за уряал, шидхэбэридэ харюу болгон, Эхэ оронойМнай хизаарнуудта «Эхэнэрнүүд—тракторта hуугыт!», «Батораймэргэжэл шудалая!» гэhэн хүдэлөөн үргэнөөр агад, эхэнэрнүүд трактористын, комбайнерай, жолоо- бусад мэргэжэлэй училищинуудта, курсануудта hуралса- Иимэ хүдэлөөн манайшье республикада эхилээ.

бэрэй аймагай «Родина» колхозой Н. Антонова, Г. хамта зургаан басагад Бага-Куналейн СПТУ-да hуод, механизаторай мэргэжэл шудалхыень Буряад оро- гэн басагад, бэрээдүүдые уряалhан байна. Эдэ баса- республикымнай колхоз, совхоз бүхэндэ таража, хүдөө- дэй сэдьхэл хүдэлгэбэ. Туранай совхозой 8 басагадай мэргэжэлдэ hуража байhан тухай Түнхэнэй аймагhаа янгын совхозой 2 басагад трактористын, 3 басагад мэргэжэлтэй болохоор hуралсажа байнхай. «Искра». жэтэ колхозуудhаа дүрбэн басагад жолоошодой курбайна.

ихы дээрээ басагад, бэрээдүүдые механизаторай мэргэ- талаар эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри hулаар Энээндэ колхоз, совхозуудай комсомолой болон парганизацинууд эдэбхитэйгээр хабааданагүй.

болгон, Зэдын аймагай ажахынуудые абажа харая. Эн- «Октябрьский» совхозуудта, «Коммунизм» колхоз- эрнүүд олон дуталдана. Бии байгаа механизаторнуудынь нуудаа нэгэшье халаанда хүдэлгэхэдөө дуталдана. Теэд удай хүтэлбэрилэгшэд, комсомолой болон партийна ор- ай комитедүүд нютагтаа эмхидхэгдэhэн СПТУ-гай фи- ые эхэнэрые hурахаар элсүүлжэ шадаагүй. Иимэрхүү , Бэшүүрэй болон бусад зарим аймагуудта үзэгдэнэ. ахын хүндэ хүдэлмэрине үргэлжэдэнь оньhожоруулха, эрид дээшэлүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шидхэ- баритай бэрхэ механизторнууд олон хэрэгтэй болохо үедэ трактористнуудай, комбайнернуудай дутамаг хон машинанууд орой нэгэ халаанда хүдэлгэгдэнэ. Тиимэ- ахын яаралтай хүдэлмэри саг соонь үнгэргэхэдэ hаад үү. Ушар иимэhээ эхэнэрнүүдые олоор механизаторай hургаха, тэдэндэ ядаралгүйгөөр ажаллаха арга олгохо үе сагай шухала зорилго болоно.

комбайн, автомобиль болон бусад машинануудта эрэ- үтүйгөөр эхэнэрнүүдэй хүдэлжэ шадаха байhыень ма- манайшье республикын түүхэ элишэлжэ үгэнэ. Гушаад Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ механизаторнууд ажалай үльгэр жэшээ харуулhан байна. , Дарья Гармаш болон бусад олон эхэнэрнүүд Совет суурхаhан. Мүнөөшье олон эхэнэрнүүд шэнэ техникын болонхой.

орон доторшье эхэнэрнүүд бэрхэ механизаторнууд бай- бэшэ харуулаа. Санжа Урбагаевна Гомбоева, Дыжид- Хобракова—Баргажанай аймагта, Балмасу Цыренова, ..., Цырендулма Цырендоржиева—Мухар-Шэбэрэй ... Аюржанаева — Хэжэнгын аймагта, Жалма Доржиева аймагта олон жэлдэ механизатораар ажаллажа, бүгэдэндэ ... хой.

-совхозуудта бии байгаа шэнэ трактор, машинанууд ... хээр бэшэ, тэрээндэ хүдэлхэдэ пилээд хүнгэн болон- трактор, комбайнуудые эхэнэрнүүдэй хүдэлхэдэ улам бүтээхые СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтооhон тэрэ тогтоолой ёhоор эхэнэр механизаторнуудта элдэб гдоо. Трактор, комбайнда хүдэлжэ байhан эхэнэр- нь нормо эрэшүүлэйхиhээ 10 процент доогуур байхаар Эхэнэр механизаторнуудта жэлдээ 6 үдэр үлүү амарха Бэрэшэлэн эхэнэр механизаторнуудай үхибүүд ясли, түрүүн абтаха, hургуулиинь үхибүүд бүхэли үдэртөө байжа номоо үзэхэ, даабаря дүүргэхээр тогтоогдонхой. ...эгэй техническэ мэргэжэл шудалха училищинуудта 8 ...эн басагад орохо аргатай. Правительствын гаргаhан ...оор тэдэ училищинуудые дүүргэгшэдтэ дунда hургуу- ...й болоhон үнэмшэлгэ үгтэхэ болонхой.

...дэ хадаа хүдөөгэй эхэнэрнүүдтэ олоороо механизаторай болоо, таряалан, фермэ дээрэ hаадгүйгөөр ажаллаха гэшэ. Тиимэhээ колхоз, совхозуудай партийна, ком- ...зацинууд басагадуудай, эхэнэрнүүдэй дунда ойлгуу- ...эри үргэнөөр ябуулжа, тэдэндэ механизаторай мэр- училищи, курсануудта хабаадуулха зорилготой. Мүн ...заторай мэргэжэлтэй болоhон аад, ондоо ажалда яба- ...д олон. Тэдэндэ баhал мэргэжэлээрээ ажаллаха арга ...

...эхэнэрнүүд, механизаторай мэргэжэлтэй болоо, таряа- ... дээшэлүүлхэ, малай ашаг шэмэ ехэ болгохо гэhэн пар- ...й октябриин (1968 он) Пленумэй шидхэбэрине бэе- ...ю тэмсэел!

АРАД БОЛОН ПАРТИИН ХЭЛБЭРИШЭГҮЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

Союзна республикануудтахи ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдые hунгаhан дүнгүүд

Мартын 16-да союзна 15 республика дотор хизаарнуудай, областьнуудай, округуудай, районуудай, сельскэ ба поселогуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүд hунгагдаа. Дуугаа үгэлгэ хаа хаанагүй үглөөнэй 6 часта эхилээд, үдэшын 10 часта дүүрэhэн байна.

Эдэ hунгалтанууд совет арадай хэлбэришэгүй бата нэгэдэлые, Коммунис партияа, Советскэ правительстваа тойрон, эдэнэй нягтаар жагсанхай байhые элирхэйлэн харуулба. hунгагшад тон эдэбхитэй, эмхидэлтэйгээр хабаадажа, эдэ hунгалтанууднай В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлээр үүсхэгдэhэн политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө.

Бүхы республиканууд дотор коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадууд депутадуудаар hунгагдаба.

МОСКВА. (ТАСС). Республикын ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдые hунгаhан hунгалтын дүнгые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум согсолон гаргаа. Хизаарнуудай—6, областной 49 Совет, автономито областьнуудай областной 5 Совет, национальна округуудай окружной 10 Совет, районуудай—1636, городуудай 950 Совет, городуудтахи районуудай 271 Совет hунгагдаа. Ажалшадай депутадуудай сельскэ—22571, поселково 1843 Совет hунгагдаhан байна.

Энэ hунгалтада хамтадаа 83342309 хүн гэхэ гү, али бүхы hунгагшадай 99,93 процентнь хабаадаа.

Дуугаа үгэлгэдэ иимээр хабаадаа гэбэл: хизаарнуудай Соведүүдтэ—бүхы hунгагшадай 99,94 процентнь, областной Соведүүдтэ — 99,92 процентнь, автономито областьнуудай областной Соведүүдтэ — 99,97 процентнь, национальна округуудай окружной Соведүүдтэ — 99,94 процентнь, районно—99,97 процентнь, городской—99,91 процентнь, городуудтахи районно—99,91 процентнь, сельскэ—99,97 процентнь, поселково—99,93 процентнь хабаадаа.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадуудта дуугаа үгөө гэбэл: хизаарнуудай Соведүүдтэ — дуугаа үгэлгэдэ хабаадаhан бүхы hунгагшадай 99,69 процентнь, областной —99,57 процентнь, автономито областьнуудай областной —99,64 процентнь, национальна округуудай окружной —99,35 процентнь, районно —99,57 процентнь, городской —99,50 процентнь, городуудтахи районно —99,48 процентнь, сельскэ —99,48 процентнь, поселково —99,31 процентнь.

РСФСР-эй нютагай бүхы Соведүүдтэ 1.092775 депутат hунгагдаба. Эдэнэй дунда 498.315 эхэнэр гэхэ гү, али 45,6 процентнь, партийнабэшэ —609118 хүн гэхэ гү, али 55,7 процентнь, 669545 хүдэлмэришэд ба колхознигууд гэхэ гү, али 69,3 процентнь болоно. hунгагдаhан депутадуудай дундаhаа 581122-ынь гэхэ гү, али 53,2 процентнь үнгэрэгшэ зарлалай нютагай Соведүүдэй депутадууд байгаагүй хүнүүд.

Районно Соведүүдые hунгаха hунгуулиин 2 округто, городской Соведүүдые hунгаха hунгуулиин 2 округто, сельскэ Соведүүдые hунгаха hунгуулиин 109 округто, поселково Соведүүдые hунгаха hунгуулиин 3 округто кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн хүнүүд олонхиин дуу абаагүй дээрэhээ депутадуудаар hунгагдаагүй.

Сельскэ Соведүүдые hунгаха hунгуулиин 2 округто, поселково Соведүүдые hунгаха 3 округто hунгалтань үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоо.

Депутадта кандидадуудай гаража ошоhонтой дашарамдуулан, hунгуулиин дүрбэн округто, тэрэ тоодо: городской Соведүүдые hунгаха нэгэ округто, сельскэ Соведүүдые hунгаха гурбан округто hунгалта болоогүй.

Нютагай Соведүүдые hунгаха hунгалтын дүримэй үндэhөөр, эдэ округуудта hунгалта дахин хэгдэхэ байна.

(ТАСС).

Республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашаданъ хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ нютагай хоёрдохи зүблөөнэй зал соо.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

Республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашаданъ хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ нютагай 2-дохи зүблөөнhөө

ХҮГЖЭЛТЫН ШЭНЭ ШАТА ТЭЭШЭ

Үсэгэлдэр үргэлжэлhэн секцинүүдэй заседани дээрэ элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэhэн, республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашаданъ хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан зууршалга дурадхалнууд баталан абтаhан байна.

Капитальна барилгын болон барилгын материалнуудай промышленностиин секци дээрэ хамта дээрээ арба гаран элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ.

Промышленна, культурно-ажаhуудалай, хүдөө ажахын барилга үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлхын тула барилгын индустри хүгжөөхэ, барилгын организацинуудай хүсэ шадал үргэдхэхэ, барилгын нютагай материалнуудые хэрэглэхэ тухай асуудалнууд секциин үзэмжэдэ табигдаа. А. М. Беляков (партиин Буряадай обком), В. И. Прядко, («Главвостоксибстрой»), Э. А. Шодонов («Бурятгражданпроект»), В. П. Убеев («Бурятцелинстрой»), Л. В. Баранов («Главвостоксибсельстрой») болон бусадай хэhэн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ эмхитэй hайнаар үнгэрөө. Россиин минеральна эд хэрэгсэлэй трестын (Москва) түлөөлэгшэ Мартемьянов, СССР-эй тусхай барилга-хабсаралгын министерствын Зүүн-Сибириин үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо М. Б. Бархутов, геологическа эрдэмэй кандидат Г. И. Туговик (Буряадай филиал) болон бусад элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ, барилгын материально-техническэ бааза хүгжөөхэ, элбэг баян нютагай материалнуудые хэрэглэхэ тухай тэмдэглэhэн байна.

Секцидэ хабаадагшад элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэhэнэй hүүлээр тусхай зууршалга дурадхалнуудые баталан абаба.

1970—1980 онуудай туршада республика доторнай 2500 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхээр хараалагдана. Жэл ерэхэ бүри барилга үргэдхэгдэжэ, 1980 ондо мүнөө үеынхитэй сасуулхада 3—4 дахин ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Иимэ ехэ хэмжээнэй барилга хэхын тула барилгын индустри, барилгын материалнуудай промышленность хүгжөөхэ, проект зохёодог организацинуудай хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэй болоно. Барилгын материалнуудые үйлэдбэрилдэг хуушан предприятинуудые үргэдхэгдэхөөр, шэнэ предприятинуудые олоор барихаар хараалагдана. Гусиноозерскдо, Баунтын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта барилгын шэнэ организацинуудые байгуулха, СССР-эй ой модоной болон модо болбосоруулгын министерствын барилга-хабсаралгын трест эмхидхэхэ дурадхал секци оруулhан байна. Химическэ талаараа холисогүй Билютын известняк хэрэглэхэ шэнэ цементын заводые, Молодежныи асбест ашаглаха горно-шанаржуулгын комбинат, Черемшанска горно-шанаржуулгын комбинат баригдаха юм.

Хирпиисэ галдадаг заводууд үргэдхэгдэхэ, шэнээр баригдаха, перлит халаан хүбхылгэхэ, барилгын хабсаргамал зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ шэнэ предприятинууд бодхогдохо байна.

Транспорт, хэлхеэ холбооной секци республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашаданъ хүгжөөхэ асуудалтай холбоотой олон элидхэл зүбшэн хэлсэбэ. 1971—1975 онуудай туршада транспорт хүгжөөлгын гол шэглэл, хэлхеэ холбоо үргэдхэхэ холын хараата асуудалнууд, түмэр замай, автомобильна, агаарай, уhан замай транспорт хүгжөөхэ талаар ямар эрилтын табигдаhан, республика доторнай ямар арга боломжын бии байhан тухай эндэ хэлсэгдээ.

Үйлэдбэрилгын хүсэ саашаданъ хүгжөөхын, байгаалиин ашагта малтамалнуудые, ондоо баялигуудые арад зоной аша туhада хэрэглэхын, шэнэ промышленна комплекснүүдые ерэхэ табан, арбан жэлнүүдэй туршада байгуулхын тула транспорт болон хэлхеэ холбоо хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ шухала. Тиимэhээ энэ секцидэ хабаадагшад транспорт, хэлхеэ холбоо хүгжөөхэ арга боломжонуудые хараалhан, түрүүшын ээлжээндэ шиидхэгдэхэ ёhотой асуудалнуудые тодорхойлhон байна.

Манай республика ашагта малтамалнуудаар баян. Харин зарим районуудта hайн транспорт үгы дээрэhээ тэдэнэй ехэ нөөсэ арад зоной аша туhада зорюулагдаагүй байhаар. Ерэхэ табан жэлнүүдэй үедэ республика доторнай шухала хэрэгтэй түмэр замай, автомобильна харгы баригдахаар хараалагдана. Амар-Байгалай түмэр замай магистраль оронойМнай арадай ажахыда ехэ удха шанартай юм. Энэ харгы манай республикын газар дайдаар гараха. Тэрэнэй удха шанар тухай секци дээрэ тусхай элидхэл хэгдээ. Ангарскhаа Улаан-Үдэ хүрэтэр нефть дамжуулхын тула провод бариха шухала болонхой. РеспубликымНай, мүн оронойМнай зүүн районуудта хүсэ ехэтэй шэнэ харгынууд баригдажа, үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ таарамжатай эрхэ байдал хангагдаха болоно.

Секцинүүдэй заседани дээрэ арадай ажахын hалбари бүхэндэ хабаатай шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Экономическа эрдэмэй кандидат Г. Ш. Раднаев комплексно болон hалбаринууд хоорондын асуудал хэлсэхэ секциин хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгөө. Буряадай үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ, ажал ехэтэй hалбаринуудые байгуулха тухай тодорхой дурадхалнууд эндэ оруулагдаа гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Байгал шадарай баялигуудые, үзэсхэлэн гоё газарнуудые ашагтай hайнаар хэрэглэхэ, хамгаалха, амаралтын газарнуудые байгуулха проект зүбөөр зохёохо асуудалда горитой анхарал хандуулагдаhан байна.

Буряадай геологоуправлениин начальник Ю. И. Щеголихин горно промышленностиин, энергетикын минеральна болон түлишын энергетическэ нөөсэ тухай асуудал зүблэхэ секциин хүдэлмэри эдэбхитэй hайнаар үнгэрөө гэжэ тэмдэглэбэ.

Машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын секциин хүтэлбэрилэгшэ С. И. Исаев (авиационно завод), ой модоной болон модо болбосоруулгын секциин хүтэлбэрилэгшэ А. И. Кораблев («Забайкаллес» комбинат), хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин секциин хүтэлбэрилэгшэ Ц. Б. Эрдынеев (Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо), капитальна барилгын болон барилгын материалнуудай промышленностиин секциин хүтэлбэрилэгшэ В. И. Черныш (республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо), транспортын болон хэлхеэ холбооной секциин хүдэлмэри тухай С. М. Хабалов (партиин Буряадай обком), ажалай нөөсэ хүсэнэй болон арад зоной байдал hайжаруулха асуудал зүбшэhэн секци тухай Л. Я. Егорова (Буряадай АССР-эй Госплан) тобшо мэдээсэлнүүдые хээ.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. И. Дубровский хүдөө ажахын секциин зүбшэн хэлсэhэн асуудалнууд тухай мэдээсэхэ зуураа, эндэ оруулагдаhан дурадхалнууд тухай тогтон хэлээ. Агропромышленна комплекснүүдые байгуулха, Забайкалиие Зүүн-Сибириин экономическа нэгэ район болгохо, Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэ гидромелиоративна факультет эмхидхэхэ, машинно-тоололгын центр байгуулха дурадхалнууд секци дээрэ оруулагдаа.

СССР-эй ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин министрэй орлогшо М. В. Каневский зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ. Партиин обкомой секретарь А. У. Модогоев түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Ерэхэ таба, арбан жэлэй хугасаада республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашаданъ хүгжөөхэ асуудалда зорюулагдаhан зууршалга дурадхалнууд зүблөөн дээрэ баталан абтаа. Энээгээр зүблөөнэй хүдэлмэри дүүрэhэн байна.

* *

Нютагай 2-дохи зүблөөнэй түгэсхэлэй пленарна заседани Буряадай оперо болон баледэй театр соо болобо.

Пленарна заседани дээрэ секцинүүдэй хүдэлмэриин үрэ дүн согсологдоо. Секцинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд 2—3 үдэрэй туршада үргэлжэлhэн заседанинуудай хүдэлмэри, зүбшэн хэлсэгдэhэн элидхэлнүүд, оруулагдаhан дурадхалнууд тухай мэдээсээ.

ГАЙХАМШАГ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Венгриин Совет Республикын тогтоогдоhоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан мартын 20-до Москвадахи Союзуудай байшангай Колонно зал соо болоо. Эндэ суглараhан ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Д. Немешые, ВНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд И. Сипкуе, посольствын дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд болон бусад венгер нүхэдые халуунаар амаршалба.

Суглаанай президиумдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн А. Н. Шелепин, партийна, гүрэнэй ба ниитын бусад ажал ябуулагшад айлшадтаяа хамта hууба.

Баярай суглаае КПСС-эй МГК-гай секретарь А. М. Калашникова нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Совет-венгер хани барисаанай бүлгэмэй Түбэй правлениин түрүүлэгшэ, академик П. Н. Федосеев гайхамшаг ойдо зорюулагдаhан элидхэл хэбэ.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин Совет Республикын тогтоогдоhоор 50 жэлэй ойе венгер арад hайндэрлэбэ.

Энэ түүхэтэ ойтой дашарамдуулан, эндэ баярай ехэ суглаан болоо. Тус hайндэрые аха дүү оронойнгоо ажалшадтай хамта социалис оронуудай арадуудай түлөөлэгшэд тэмдэглэлсээ.

ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай Түрүүлэгшэ Д. Каллаи суглаан дээрэ элидхэл хэбэ.

Советскэ партийно-правительствын делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский суглаан дээрэ амаршалгын үгэ хэлээ. Тиихэдээ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын, бүхы совет арадай үмэнэhөө баярай суглаанда хабаадагшадта, Венгриин бүхы арад түмэндэ, Венгриин Совет Республикын тогтоогдоhоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үнэн зүрхэнэй амаршалга, эрхим хүсэлэн дамжуулба.

Тэрэшэлэн Болгариин, Чехословакиин, Польшын, ГДР-эй, Румыниин делегацинуудай толгойлогшонор амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

...ЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО ...ЕДЭЙ ДЕПУТАДЫЕ hУНГАhАН ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

...-Байгалай № 106 hунгуулиин округhоо Буряа... ...Р-эй Верховно Соведтэ депутадые hунгаhан ... 1969 оной мартын 16-да үнгэрбэ.

...кругhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...ар КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой нэгэдэ...тарь нүхэр Цыренов Даши Мункуевич hунгаг...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые hунгаха талаар Хойто-Байгалай hунгуулиин округой комисси.

...Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ЛЭЙ ГРАМОТААР НҮХЭР К. Ф. ВОРОНЦОВАЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

...ветскэ органуудта ...туршада hайнаар хү...лөө, 60 наhатай бо... ...дашарамдуулан, нүхэр Воронцова Клавдия Федоровнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...Соведүүдэй байшан.
...мартын 20.

ҮРЭ ЕХЭТЭ ХОРИН ЖЭЛ

«Экономическа Харилсан туhалалсалгын Соведэй (СЭВ) 20 жэлэй ой» гэhэн темээр совет ба хариин журналистнуудта зорюулагдаhан пресс-конференци СССР-эй МИД-тэ мартын 19-дэ болоо.

СССР-hээ СЭВ-тэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшын орлогшо А. Н. Задемидко пресс-конференци дээрэ үгэ хэлээ. Соведэй ябажа гараhан зам тухай, социалис оронуудай хани харилсаанай дэбжэлтэ тухай тэрэ хөөрөө.

Социалис гүрэнүүдэй хоорондо тогтоhон уласхоорондын шэнэ түхэлэй харилсаа холбоондо тааруугаар СЭВ ажал ябуулгаяа эрхилдэг. Социализмын оронуудай харилсаа холбоон тухай В. И. Ленинэй үзэл бодол эдэ харилсаануудта бэелнэ. Социалис оронуудай хоорондохи харилсаан хүсэд тэгшэ эрхэдэ, национальна аша туhые хүндэлэлсэлгэдэ, али алиндаа ашатай туhатай байлгада үндэhэлэн бэелүүлэгдэнэ гээд А. Н. Задемидко онсолон тэмдэглээ.

Харилсаа холбооной гол шэглэл ба түхэл маягуудтай пресс-конференцидэ хабаадагшад танилсаа.

(ТАСС).

ТАРЯАЛАНГАА ҮРГЭДХЭНЭ

Адууhа малаар олон Хяагтын совхоз жэл бүри 30 мянган центнер ороohо таряа тэжээл болгон хэрэглэнэ. Энэ тэжээлэй хахадhаа ехыень алтан шара шэниисэ ээлдэг. Хүнэй хоол болодог тус ороohоор тэжээгдэhэн малhаа абтаhан продукциин өөрынь үнэ сэн ходоо ехэ байдаг. Мүн энэ таряа малда эдюулхэ гээшэ ниитын ажалда хайша хэрэгээр хандаhан ушар харуулна.

Тиимэhээ энэ совхозой ажалшад байгша онhоо эхилжэ тус таряа тэжээлдэ хэрэглэнгүй гансал гүрэндэ тушааха гэжэ шиидээд, нютагайнгаа эрхэ байдалда шэниисэhээ дутуугүй ургаса үгэхэhөө гадна, hайхан hолоомотой обёос тэжээлэй культура болгохоор хараалаа. Урданъ обёос оройдоо зуугаад гектарта таригдадаг аад, мүнөө жэлhээ эхилжэ гурба дахин ехэ болгогдоод, малай бүхы тэжээлэй 80 процентыень ээлхэ.

Шэниисэ ехээр гүрэндэ тушаажа, олзо доходоо дээшэлүүлхын тула энэ совхоз байгша ондо ороohото ургамалайнгаа поли 400 гектараар үргэдхэхэ юм. Урданъ боролжо бурганhанда дарагдашаhан дайда сэбэрлэжэ гү, али намагта абтаhан газар хатаажа элдүүрилhэнэйнгээ ашаар ороohото ургамалаа ехэ болгоно. Хэдэн hанааб татажа, Мурочинска намаг хатаагаад, 200 гектар шэнэ газар хахалhан байна. Тэрэнhээ гадна жэл соо оройдоол 4—5 центнер үбhэ үгэдэг сабшалангууд хахалагдахаар хараалагдана.

Алдарта ойн жэлэй урда тээхи 1969 ондо ороohо таряанай үндэр ургаса абаха гэжэ шиидэhэн энэ совхозой механизаторнууд трактор болон хэбарай тарилгада хэрэглэгдэхэ бусад техникээ бүгэдыень заhабаринхай. Мүнөө жэлэй хүрэнгын ороohоншье сэбэрлэгдээд, томо жэжээрээ илгагданхай.

С. КЛИМОВ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКТНУУДЫЕ УЛАМ ЭЛБЭГЖҮҮЛХЭ

ГУСИНООЗЕРСК. «1969 ондо ороохо таряа, мүн газар болон мал ажалай продуктнуудые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» асуудал Сэлэнгын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Ажахы бүхэнэй арга боломжонуудые элирхэйлээд, хэмжээ ябуулгануудые хараалаад байхадаа, энэ жэлдэ—түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ тарилгын хэмжээ 2232 гектараар (тэрэ тоодо шэниисэ 738 гектар, обёос 624 гектар, зелёнко 394 гектар, куузику—193 гектар) үргэдхэхэ гэһэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад баталан абаба.

Түсэбһөө гадуур тарилга хэжэ, ерэхэ намар адаг 17 мянган центнер ороохо, 6 мянган центнер зелёнко, 40 мянган центнер шэмэтэ тэжээлэй ургамалнуудые хуряажа абахаар сэлэнгынхид хараалба.

Иимэ хэмжээнэй ургаса хуряажа абаха шадабари бии, үндэһэ һуури байгуулагданхай гэжэ мэдүүлнэд. Нёдондонойхидо орходоо таряалангай хүрьһэндэ һураггүй ехэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаха байна. 33 мянган гектар газар сортовой, класс ехэтэй үрэһөөр таригдаха юм. Сабшалан һайжаруулха зорилгоор мүн ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай.

Малай үүлтэр һайжаруулха тушаа хөөрэлдөөн суглаан дээрэ үргэнөөр дэлгэрээ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үүлтэртэ хонн үсхэбэрилдэг тусхай фермэ байгуулха гэһэн шиидхэбэри абтаба. Гадна колхоз, совхозуудта экономическа хүдэлмэри һайжаруулха шухала байһан тушаа суглаан дээрэ мүн онсо анхарагдаба.

* * *

ХЯАГТА. Эндэ КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум боложо дүүрэбэ. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Ф. Елизов «Ороохо таряа, мүн таряан ба мал ажалай бусад продуктнуудые дээшэлүүлхэ талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл энэ пленум дээрэ хэбэ.

Таряалан, сабшалан элдүүрилхэдээ, агротехникэ наринаар баримталха, уһалагдадаг газарнуудые зүбөөр ашаглаха, уһалууриин системэнүүдэй барилга үргэнөөр эрхилхэ асуудалнуудта онсо анхарагдаба. Газар элдүүрилгэ ба ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ ябадал хадаа партийна, совет болон ажахын органуудай үдэр бүриин анхарал доро байха асуудал гэжэ пленум онсолон тэмдэглэбэ.

«Пограничный» совхозой директор нүхэр Кушнарев, Хяагтын совхозой директор нүхэр Игумнов, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Соковиков болон бусад ороохо таряа абалгые дээшэлүүлхэ зорилгоор ямар хэмжээнүүдые абажа байһан тухайгаа тоготбо, энэ зорилго бэелүүлгэдэ һаад тойбо ушаруулдаг зүйлнүүд тушаа хэлэбэ.

Хяагтын аймагай ажахынуу энэ жэлдэ ороохото ургамалнуудай тарилгые 2000 гектараар үргэдхэхэнь. Ингэжэ ороохо таряа абалгые 40,5 мянган центнерээр дээшэлүүлхэ аргатай байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлбэ. Таряалан, сабшалан һайжаруулхаар сонсхогдоһон хоёр һарын туршада 60 мянган тонно наг шэбхэ поли дээрэ зөөгдэхэ, 3000 гектар шэниисэ уһалагдадаг газарта таригдаха юм.

Мал ажалай продуктнуудые абалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ сабшалан һайжаруулга шиидхэхы удхатай. Нёдондонойхиһоо 35 мянган центнер үбһэ үлүү ехээр сабшажа абаха зорилго хяагтынхид табина. Тэрэ уялгаяа бэелүүлхын тулада габшагай хоёр һарын туршада сабшалан дээрэ 32,5 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаха, 2132 гектар сабшалан үтэг болгогдохо байна.

Иимэ хэмжээнүүдые бэелүүлээд байхадаа, Хяагтын аймагай ажахынууд энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 850 центнер мяха, 5000 центнер һү, 429 центнер нооһо, 120 мянган үндэгэ гүрэндөө худалдаха аргатай болоно.

КОЛХОЗОЙ ЭКОНОМИКО БА ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭ[РИ]

МАНАЙ КОЛХОЗОЙ гэшүүд һүүлэй хэдэн жэлэй туршада яһала һайнаар хүдэлнэ. Үйлэдбэриин ургалта нилээд урагшаа дабшаа. Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэдэг болонхойбди. Бүхэроссиин социалис мүрысөөндэ илаһанай түлөө колхознай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй, мүн РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын ба профсоюзай ЦК-гай Улаан тугуудта хүртэһэн, мүнгэн шангаар шагнагдаһан байна.

Энэ ушар манай колхознигуудые урмашуулаа, улам зоригжуулаа. Талха таряа, малай продуктнуудые ехээр абаха, алибаа барилганнуудые олоор бодхоохо гэжэ оролдоно. Абаһан продукциин хэмжээнэй дээшэлгэ ажахымнай экономикодо, тэрэнэй хүгжэлтэдэ мүн лэ һайнаар нүлөөлнэ. Хүдөө ажахын продуктнуудые абалгада гаргашалагдаһан мүнгэн болон эд зөөри зөөшые тэрээнһээ ороһон олзонь бүгэлдэг, үлүү гарадаг болоо. Анханда гээгдэнги гэжэ нэрэтэй ажахы байһан колхоздо энэ үрэ дүн ехэ удха шанартай.

Гэхэтэй хамта экономическа хүдэлмэриин һулаар табигдаһанһаа гэхэ гү, али энэ хэрэгтэ анхаралай бодотоор табигдадаггүй байһанай шалтагаанаар абтаһан продукциин экономическа үрэ дүн үшөөл бирагүй байдаг һэн. Мэргэжэлтэд, ажал даадаг бага, ехэ хүтэлбэрилхы тушаалтад үйлэдбэриингөө экономическа талаарнь ёһоор һонирходоггүй, юрын ажалша хүнүүдтэ энэ хэрэгэй ушар удхые ойлгуулха гэжэ оролдодоггүй байгаа. Сэхынь хэлэхэдэ, абаһан продукцимнай юундэ үнэтэй болоноб, тэрэ ушар ямар шалтагаанһаа дулдыданаб, өөрынь үнэ сэн гээшэ юун гээшэб гэхэ мэтын асуудалнуудта олон нүхэд зүб харюу үгэжэ шададаггүй байгаа.

Жэшээнь, 2-дохи МТФ-дэ түлеэ асарһан хүн тракторайнгаа прицеп соо 8 кубометр ашааб гэжэ дансада бэшүүлхые дурадхаба. Тиихэдэнь тэрэниинь сажан болгожо табюулаад хэмжэхэдэнь, мнил 4 кубометр боложо байба. Зарим шоферууд шэбхэ шэрэлгэдэ ябахадаа, 8—10 рейс хэһэн аад, 15 хүрэтэр нэмээлгээд бэшүүлжэрхихэ. Тэрэниинь тоолохошье байһан хүн байхагүй. Хии тоо бэшүүлээдшье өөртөө хойшолонтой юумэ хэжэ байнабди гэжэ мэдэхэгүй, мүнөө түлөөһэ ехээр абаа хадаа саашаа юуншье болог хамаагүй байгаа ха юм. Ажал, һалбари даагшад абтаха продукциингаа өөрынь үнэ сэнгые ехэ болгожо байнаб гэжэ мэдэхэгүй, саарһан дээрэнь гараа хашалгүй табяад лэ үгэдэг һэн гэхэдэ алдуугүй.

Хайшан гэжэ иимэ байдалтай тэмсэхэб, яажа экономическа үрэ дүн һайжаруулхаб гэһэн асуудал колхозой правлениин, парткомой урда тобойжо гараһаар үнинэй һэн. Нэгэтэ экономико шэнжэлхэ эмхи бии болгоод туршагдаһан байгаа. Теэд тэрэ эмхиин мүртэй хэрэг бүтээһэн юумэнь үгы, залиршаһан бэлэй. Харин 1968 оной октябрь һарада парткомой заседани дээрэ экономическа хүдэлмэри һайжаруулха тухай асуудал зүбшэлгэдэ табигдажа, шанга хөөрэлдөөн болоо. Тиихэдэ экономико шэнжэлхэ совет байгуулаа һэмди. Тэрэ совет 26 хүнһөө бүридэнэ. Колхозой түрүүлэгшэһээ эхилээд, бригадир, фермые даагшад хүрэтэрөө энэ соведэй хүдэлмэрндэ хабаадуулагдана. Тус соведые колхозой главна экономист, залуу коммунист Любовь Александровна Смолина хүтэлбэрилнэ. Энэ нинтын эмхи эдэбхитэйгээр хүдэлжэ эхилээ. Абтаһан хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, мүнгэ болон зөөри гамтайгаар гаргашалха, дунда зиндаагай хүтэлбэрилхы тушаалтадые хүдөө ажахын экономикын гол зүйлнүүдтэй танилсуулха гэһэн зорилготойгоор хүдэлмэреэ эмхидхэн ябуулаа.

Колхозой үйлэдбэриин экономикые бэхижүүлхэ, сэбэр олзо ехээр абадаг болохо хэрэгтэ абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха ябадал эгээл шухала удхатай. Тиимэһээ нэн түрүүлэн колхозой хүтэлбэрилхы тушаалтадые экономическа мэдэрэлтэй болгохо хүдэлмэри ябуулагдана. Мүнөө ажахыдамнай экономико шудалха һургуули хүдэлнэ. Тэрэ һургуулиин хэшээл һара соо нэгэ дахин болодог. Гадна экономико шэнжэлхэ совет һара соо нэгэ дахин зүблөөгөө хэжэ, хэһэн хүдэлмэреэ, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэдэг.

Мүнөө фермые даагшад гү, али бригадирнууд экономическа хүдэлмэриин гол шэглэлтэй танилсажа эхилһэнһээ хойшо өөрынгөө уялгада ондоохоноор хандадаг болоо. Тиимэ бэлээр путевой хуудаһан дээрэ гү, али наряд дээрэ тэдэндэ гар табюулхагүйш. Үбһэ, түлеэ, элдэб материалнуудай гаргашын нормо яһала баримталагдадаг болоно байнхай. Фермэ дээрэ гү, али бригада дээрээ үлүү хүниие байлгаха дурагүйшүүл захаһаа абаад. Үлүү гаргаша, үлүү хүн салин хүлһэндэмнай, олзодомнай түбэг татаха юм байна гэжэ мэдэхэдээ, ондоогоор хандадаг болоно ха юм.

Урдань гахайн фермэдэ һүниин харуулшан, кочегар гэжэ тушаалтай хоёр колхозник хүдэлдэг байгаа. СТФ-е даагша Александр Евгеньевич Некипелов өөрөө намда харуулшаншье, кочегаршье адли тэгшэ хэрэгтэй гэжэ хүниие эрижэ ябагша һэн. Харин мүнөө нэгэ үлүү тушаалай үйлэдбэридэнь, өөһэдынь абалида али зэргын хохидол үзүүлхэ байһые мэдэхэдээ, һүниингөө харуулшание болюулаад, энэ хүдэлмэриие кочегарта даалгаа бшуу. Иимэ жэшээнүүд олон.

Абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгые шэнжэлжэ үзөөд байхадаа, экономико шэнжэлхэ совет али олон хэрэгтэ хэрэггүй үлүү гаргашануудые элирхэйлһэн. Үйлэдбэриин технологи хубилгаха тухай дурадхалнуудые оруулһан байха юм. Соведэй хэһэн хүдэлмэриин үрэ дүн, тэрэнэй хэһэн ажаглалта болон дурадхалнууд саг дары правлениин заседаниин үзэмжэдэ табигдадаг гээшэ. Хүдөө ажахын жэлэй дүүрэһэнтэй хамта жэлэй дүн гаргаха үедэ совет ехэ хүдэлмэри бүтээгээ. Түхэреэн жэлэй хугасаада хэһэн хүдэлмэриин, абтаһан продукциин үрэ дүнгүүдые экономическа талаарнь шэнжэлжэ үзөө.

1968 оние муу бэшэ үрэ дүнтэйгөөр үдэшөөбди. Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбые бүхы зүйлнүүдээрнь үлүүлэн дүүргээ һэмди. Ороохо худалдаха түсэб 164, овощ—143, хартаабха—855, һүн—112, мяхан—102,4, нооһон—124, үндэгэн—168 процент дүүргэгдэһэн байха юм. 970 мянган түхэригэй мүнгэн олзо оруулха ёһотой байһан һаа, 1080 мянган түхэригтэ, валовой олзые 808 мянган түхэригэй орондо 895,9 мянган түхэригтэ хүргэжэ, сэбэр олзо абаха хараагаа 175 процент болгообди гэхэ гү, али 376 мянган түхэриг болоо һэн. Ингэжэ рентабельностиин хэмжээн 53 процентдэ хүрэбэ. Сэбэр олзынгоо 28,7 процентые хубаагдахагүй жасада оруулһан байнабди.

Колхозой 1968 ондо абаһан бүхы продукциин өөрынь үнэ сэн түсэблэһэнэй зэргээр 93,6 процент болобо. Зарим продуктнуудайхи бүришье хямдараа. Гэбэшье һүнэй, үхэрэй амидын шэгнүүрэй нэмэсэ хэмһээ хэтэрмэ үнэтэй. Энээнэй шалтагаанинь юуб гэхэдэ, хахад хубинь малшадай салин хүлһэндэ, дүшөөд шахуу процентнь тэжээлдэ гаргаша болоно. Мал харууһалалгын, һү һаалгын хүдэлмэриин хүндэ хүшэр, үбһэн болон малай бусад тэжээлэй үпөөл үнэтэй байһые эдэ тоонууд балшыса барижа үгэнэ.

Экономистнуудай элирхэйлһэнэй ёһоор болоходо, һү һаалиин фермын хүндэ хүшэр хүдэлмэринүүдые, үбһэ тэжээл хуряалгые комплексноор оньһожоруулха, малай үүлтэр һайжаруулжа, һүтэй үнеэдые бариха, сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Зүгөөр энэ асуудалые бүри ойрын сагта шиидхэхэ хэрэгтэй байгаа. Гэн гэтэр үнеэдэй 2-дохи фермые оньһожоруулжа эхилһэн аад, хоёр жэл соо хүсэндэнь хүргэжэ яданхайбди. Элдэб юумэнүүд дутана гэлдээд лэ нобшоруулжал байдаг.

Малай үүлтэр, газарай үрэжэл абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэндэ горитойгоор нүлөөлхэ байна. Бидэ үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 1954 килограмм һү һаагаабди, гектар сабшалан бүриһөө 16 центнер үбһэ сабшажа абаабди. Хэрбээ эдэ тоонуудые 2500—2700 гү, али 20 болотор үргөө һаа, һааһан һүнэй, малай амидын шэгнүүрэй нэмэсын өөрынь үнэ сэн али зэргэ хямдарха бэлэйб. Т[...] продукциин рентабе[...] процент болоод бай[...] лайхи мнил 16,5 [...] бшуу. Манай гол [...] продукциие үнэгүй [...] да али бүхы арга бо[...] лэхэ уялгатай боло[...]

1968 оной декабр[...] һон соведэй нэгэ з[...] гаа саашадаа гол [...] хонин ажал үсхэбэ[...] жүүлхэ гэһэн асууда[...] һэн. Манай колхоз[...] да энэ зүб шэглэл [...] Гахай олоор бариха [...] ехэ. Харин сабшала[...] гатайһаа, һаалиша[...] хэ хүнүүдэй хомо[...] һаалиин фермые [...] олдохогүй болоно. [...] ажахыгаа эрхилбэ[...] эсэстэ үйлэдбэрии[...] ность 60 процент[...] байдаг болохо зэрг[...] жо гаргаһан байна[...]

Хэһэн бүтээһэн [...] болон гаргашаяа [...] тооложо, зүб бүру[...] байдаг болохо гэж[...] зүйл байна гэжэ [...] хүдэлмэриин дүй [...] на. Һайнаар шэнжэ[...] лаад байбал, үйлэдб[...] гэн гол хүдэлмэрии[...] хубилгаха, шэнэлхэ[...] но ха юм. Бодом[...] ушар удхыень мэ[...] шиидхэбэри абахаг[...]

Парткомой, парт[...] низацинуудай гол [...] хүтэлбэрилэгшэ бү[...] жэлтэ бүхэниие, ас[...] хозник бүхэниие эко[...] дэмэй заабаритай [...] рэг болоно. Зүгөөр [...] һуури табижа бай[...] мнай дутагдалнууд [...] олоодүй, ойлгогд[...] нүүд байха. Теэд ни[...] гансата шудалагд[...] бэшэ. Энээндэ үдэр [...] хараата, саб байса[...] хүтэлбэри, бодото а[...] рэгтэй. Энээниие [...] тайбди.

А. [...]

Бэшүүрэй аймаг[...] колхозой партком[...]

КОММУНИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

САГ ҮРГЭЛЖЭ...

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой партийна организациин дэргэдэ марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй филиалай нээгдэһээр хоёр жэл үнгэржэ байна.

Партийно-ажахын факультедэй экономическа отделенидэ хамта дээрээ 30 партийна ба партийнабэшэ эдэбхитэд — цехүүдэй мастернууд ба начальнигууд, заводой хүтэлбэрилэгшэд һурадаг. Хэшээлынь һарадаа 3 дахин таһалгаряагүйгөөр үнгэргэгдэнэ.

Һаяхан «Түсэблэлгын гол арганууд», «Промышленна предприятинуудай экономико» гэһэн темэнүүдээр ээлжээтэ лекцинүүдые тус университедэй багшанар Н. Н. Лоскутов Б. Д. Раднаев хоёр уншаба. Һүүлээрнь В. Г. Игнатюк «Социализмын үедэхи нөөсэ ба гаргаша» гэжэ темээр шагнагшадтай хөөрэлдөө үнгэргэжэ, тэдэнэй асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр харюусаа. Байгша оной май һарада һуралсалай жэл дүүрэжэ, эндэ һурагшад шалгалта барихань.

С. БУДАЕВА.

НЕДЕЛИДЭ НЭГЭ ДАХИН...

Һуралсалай жэлэй эхилхэтэй хамта Хоринн аймагай Тээгдын дунда һургуулиин багшанар түрэлхидэй дунда нинтын, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха тухайгаа бодомжолһон байна.

Нэн түрүүндэ түрэлхидэй лектори эмхидхэгдээ. Эндэ долоон хоногтоо нэгэ дахин үхибүүдые хүмүүжүүлгэдэ, педагогикодо хабаатай асуудалнуудаар лекци, элидхэл уншагдадаг.

«В. И. Ленинэй һургаалаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ», «Н. К. Крупскаягай ажабайдал ба ажал ябуулга» (түрэһөөр 100 жэлэйнь ойдо зорюулжа), «Үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлгэдэ түрэлхидэй зорилго» гэһэн лекцинүүд олон хүнүүдые һонирхуулба.

Һаяхан боложо үнгэрһэн нютагай Соведүүдэй һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ манай багшанар ойлгууламжын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа гараа. Депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэй түлөө дуугаа үгэхыень уряалһан, совет һунгуулиин системэ, манай арадай туйлаһан амжалтанууд тухай олон хөөрэлдөө үнгэргэһэн байнабди.

Гадна багшанар болон аха классуудай һурагшадһаа уран һайханай бригада эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр совхозой малай гүүртэнүүдээр, леспромхозой модо бэлэдхэлэй участогуудаар ябажа, һонирхолтой концерт табина, элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Багшанарай ябуулдаг ойлгууламжын хүдэлмэри партийна эхин организациһаа тусхай даабаритай багша Нина Иннокентьевна Шадонова эмхидхэдэг юм.

Н. НАНЗАТОВ.

Улаан-Үдын шэлэй заводто шэнэ цех нээгдэнхэй. Энэнь юуб гэбэл, шэлнүүдые хайрсагта хэжэ саашань ябуулдаг цех болоно. Эндэ түрүүшүүл олон. Жэшээлхэдэ, комсомол басаган Ирина Халматова үдэр бүриингөө нормо ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ирина Халматова ажал дээрээ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

«Академик Вернадский» гэһэн Украинын эрдэм шэнжэлгын флодой шэнэ судные бүхэли институт гэжэ нэрлэхэдэ болоно. Энэ судна далайгаар тамарха үедөө олон шэнжэлгэнүүдые хээд, Севастополь хотодохи гидрофизическэ институдта тэдээн тухайгаа дуулгажа ябадаг юм.

Корабль дээрэ орёо оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхоотой. Жэшээлхэдэ, «Минск-22» гэһэн электронно машина, телетайп гэхэ мэтэ түхеэрэлгэнүүд эрдэм шэнжэлэлгын түбтэй холбоо байгуулхадань туһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кораблиин нэгэ лаборатори соо.

ТАСС-ай фото.

ЗУРАГЛАЛ

ХҮНЭЙ ХУБИ ЗАЯАН

Урдамни дала гаран наһанай, буурал сагаан һахалтай, хурса харасатай үбгэжөөл һууна. Ефим Тимофеевич байд гээд лэ һалганаһан гараараа тамхяа носоожо, утэ сагаан һахалаа эльбэсэгээн, ой ухаандаа үнгэрһэн жэлнүүдээ һэргээнэ.

— Ефим оло дахин тамхи бү татал даа, — гэжэ тэрэнэй хүгшэн Анастасия Михайловна гэмэрнэ.

Үнинэй багша, мүнөө пенсионер Ефим Тимофеевич Питерский өөр тухайгаа ехээр хөөрэнэгүй. Үбгэжөөл намда тэрэ холын үе саг, хамта хүдэлдэг хүнүүд, һурагшад тухайгаа хөөрэхые оролдоно.

Урдамнай түхэреэн стол дээрэ элдэб олон Хүндэлэлэй грамотанууд, амаршалгын тэмдэгүүд дэлгээтэй. Үбгэжөөлэй үбсүүндэ Ленинэй, Ажалай Улаан Тугай орденууд, медаль яларна. Би Хүндэлэлэй нэгэ грамота абаад уншанаб. Энэ грамота РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствэһээ. Нүгөөдэнь Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствэһээ. Стол дээрэ тоогүй олон бэшэгүүдэй, грамотануудай дунда Буряадай АССР-эй габьяатай багша болоһоноойнь үнэмшэлгэ харагдана.

Бэшэгүүд, бэшэгүүд, бэшэгүүд. Нэгэ бэшэгыень абаад уншанаб. Энэ бэшэгые аяар гуша гаран хүн гараа табижа бэшэнхэй. Ш. Лыгденов, Ю. Балдаев, Д. Дагбаев, А. Бабуев, Д. Цыренов, И. Раднаев, Н. Очирова, Д. Сенгеев болон бусад олоной гар табятай. Үни болоһондоо шарлашаһан үнгэтэй энэ бэшэг 1949 оной апрелиин 16-да бэшэгдэһэн.

— Намда Ленинэй орден барюулхада, эгээн түрүүшымнай шабинар энэ бэшэгээр амаршалаа юм, — гэжэ Ефим Тимофеевич даруу номхоноор уһан буряадаар хөөрэнэ.

Үшөө нэгэ бэшэг уншанаб. Энэ бэшэгые 24 хүн бэшэнхэй. А. Аюшеев, Г. Баирова, Б. Доржиев болон бусад. Баһал амаршалга. Тэдэнэр Ефим Тимофеевичые гушан жэл соо таһалгаряагүй багшаар ажаллаһантайнь дашарамдуулан амаршална. Бэшэгүүд, үшөө бэшэгүүд. Зариманиинь шарлашанхай, нүгөөдүүлынь саб сагаахануул, мэнэ һая бэшэгдэһэн. Тэд чэй дунда Совет Армиин офицер М. Гармаевай, РСФСР-эй габьяата багшанар С. Очировагай, П. Цыбиковагай. БурАССР-эй габьяата багша М. Ш. Дымпиловэй сэшэһэн бэшэгүүд бии. Бэшэгүүд булталаа иигэжэ эхилнэ: «Хүндэтэ Ефим Тимофеевич... Манай эгээн дуратай багша...» Бэшэгшэд гараа табихадаа багшадаа доро лохино, халуунаар таалана, элүүр энхые хүсэнэ. Бухы бэшэгүүдынь үнэн сэдьхэлһээ, халуунаар бэшэгдэнхэй.

Ефим Тимофеевич Питерский хайшан гэжэ хүдэлхэдөө иимэ ундэр хайра шагналнуудта, олон амаршалгануудта хүртэбэ гээшэб? Эдэ бүгэдэнь хаанаһаа эхитэй юм?

...Таһалга соогуур буурал сагаан һахалтай, тулуур бариһан үбгэжөөл аалиханаар алхална. Ефим Тимофеевич гэрэйнгээ ханадахи алталмал рама соохи Ленин багшын дүрэ зурагай хажууда ерээд, үни удаан шэртэнэ.

«Ленин. Эгээн түрүүшынхеэ энэ нэрэ хаана дуулаа бэлэйбиб? Эгээн түрүүшынхеэ энэ хүнэй бэшэгүүдтэй хаана танилсааб? Үни һэн даа. Эсэгынгээ үшөө модон анзаһаар газар хахалжа байхада. Тиихэдэ Эрхүүгэй губерниин багшанарай семинарида һурагдаа. 1915—1918-дахи онууд. Тиихэдэл эгээн түрүүшынхеэ Ленин тухай дуулааб. Хүшэр лэ жэлнүүд бэлэй даа. Атаман Семёновой бандидууд арад зондо амар заяа үзүүлхэгүй. Энэ үедэ атаман Семёновой сэрэгтэ хүн зон хүсөөр татагдажа эхилһэн. Хүн зоной дунда энэ талаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаашадые бандидууд хайра гамгүйгөөр алаха. Семёновой бандидуудһаа тэрьелхэ саг гараа. Тэрьелжэ шадаа».

Удаань Ефим Тимофеевич Юрөө нютагта буряадуудай һураха һургуули байгуулжа эхилһэн. Тэрэ үедэ буряад багшанууд үсөөн һэн. Ефим Тимофеевич буряадуудай абари зан, хэлэ мэдэхэ хадаа энэ хүшэр ажалһаа сухаряагүй һэн. Хүшэрхэн жэлнүүд бэлэй даа. Багшада нютагай ламанар һаад ушаруулха. Тэдэнэр хүн зониие харанхы мунхаг байлгахые оролдогшо бэлэй.

1924 оной январиин 24. Ефим Тимофеевичэй сэдьхэлдэ энэ үдэр наһан соохи үдэрнүүдэйнь эгээн хара, эгээн гашуудалтай үдэр байһан. Энэ үдэр дэлхэйн пролетариадай агуу вождь Владимир Ильич Ленин наһа бараа. Энэ үедэ нүхэр Питерский Захааминай Шара-Азарга нютагта багшалжа байһан. Багша Ленинэй нүгшэһэн үдэр нютагай коммунистнуудтай хамта митинг нээжэ, үгэ хэлээ бэлэй.

Он жэлнүүд... Үни холын жэлнүүд. Хүн зоной амгалан тайбан, зол жаргалтай байхын тулада хатуу шанга тэмсэл соогуур үнгэрһэн жэлнүүд. Эдэ жэлнүүд дахинаа бусалтагүй үнгэрөө, гансал түүхын хуудаһанда бэшэгдэнхэй.

1921 он. Үлэн туранха жэл. Ефим Тимофеевич тиихэдэ Цахирта багшалагша бэлэй. Ямаршье салин хүлһэн гэжэ тэрэ үедэ байгаагүй. Арай гэжэ олоһон юумэеэ идеэд лэ хүдэлхэ саг гараха. Заримдаа үлэн хооһон һууха. Гайтайл жэлнүүд. Үлэн һурагшадые хаража байхада, аманда ямар хоол орохоб даа. Ефим Тимофеевич гэртээ жажалха юумэтэйл һаа, зарим һурагшадаа абаашажа эдеэлүүлхэ. Ингэжэ хүдэлөөгүй һаа, юун бүтэхэб даа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е[...] феевич Питерский «[...] газетэ» уншажа һуу[...]

М. ЦЫРЕНОВ[...]

Ефим Тимофеевич [...] 27 жэл соо таһалга[...] сидэ гаратараа Үлэг[...] багшалһан намтартай[...] ноо хамгаалгын Агу[...] үедэ үбгэн багша баһ[...] дэлһэн. Дайнай хүшэр [...] нүүдтэ үдэр һунигүй [...] хүн. Эдэ һүртэ жэлн[...] Тимофеевич партиин [...] лохо, хуби заяагаа Ле[...] гаалые бэелүүлхын тү[...] тэй холбоһон байна.

Тэрээнһээ хойшо о[...] гароо. Энэ үе соо Еф[...] вичэй ажалые хүн зон[...] үндэрөөр сэгнээ. Юры[...] мэл хада нютагай хүн[...] шалынь мүнөө һай[...] дурсан ябадаг.

Хархис хаанай хат[...] Сибирь сүлэгдэһэн хү[...] нэй үри Ефим Тимоф[...] скиин хуби заяан [...]

Г. Р[...]

Захаамин — Ула[...]

ҮРГУУЛИИН БАГШАНАРАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОНФЕРЕНЦИ УГТУУЛАН

...АРДАМХАН ХАРГЫДА ГАРАХАДАА...

...ай сэдьхэл бодол торни... инженер гэжэ багшые ...хэлсэдэггүй. Юундэб гэ... хүн гэшэ ямаршье эрдэм... ...лог, ямаршье алдар со... бээ хүреөлэг, ямаршье ...алтэй байг—эхин түрүүн ...а ном заалгажа, «А» ... алхамаа эхилдэг. Имаг... ...ргуулиин богоһо алхажа ...оо, үхибүүн дэлхэй ту... ...лгэрэнгыгээр мэдэжэ, ...уумэ тухай шэбшэжэ һу... ...гэшэ.

...үлэй үедэ совет үргэн нии... ...ой һургуулиие, илангаяа ...ургуулиие анхардаг боло... ...нь дэмы бэшэ. Эрдэм бо... ...никын хурдан түргэнөөр ...э байхада, мүнөө үеын ...улиин программын хэмжүүр багадана. Шэнэ юумэ жэл бүри олошоржо, һургуулиин хүгжэлтэ үе сагайхиһаа таһархаяа һанана гэбэл алдуу болохогүй.

Тиимэһээ ерэхэ жэлһээ эхин һургуулиие хаа-хаанагүй гурбан жэлэй болгоходоо гэхэ гү, али һуралсалайнь эхин шатада үхибүүдые богони саг соо һургахадаа, саашанхи замайнь ашаае хүнгэдхэхэ гэһэн удхатай. Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада үзэгдэжэ байгаа программа мүнөө үеын һонюуша хүүгэдэй эрилтэһээ таһа гээгдээ гэжэ гэршэлээ. Тэрэниие жэгдэрүүлхын тула һуралсалай программые үндэһөөрнь хубилгаха гэһэн тогтоол абтаа һэн ааб даа. Тэрэшье зүбтэй. Юундэб гэхэдэ, барюу, уйтарһан хубсаһан ямар агшаб, хуушан программа тэрээншүү болоо ха юм.

Гурбан жэлэй эхин һуралсалай шэнэ программа мүнөө байгшаһаа юугээрээ илгаатайб? Олон асуудалнууд тэрээн соо шэнээр шиидхэгдээ. Һуралсалай материалай ямаршье асуудалай тобшолол үндэр дээдэ хэмжээндэ хэхые шэнэ программа дурадхана бшуу. Шэнэ программанууд соо һуралсалай материалай удха болон һубарил хубилгагдаа. Түрэл темэнүүдэй, бэе бэедээ дүтэрхы ойлгосонуудай шудалалгые ами-аминдань бэшэ, нэгэ сагта бэелүүлхээр программа байгуулагдаа. Жэшээнь, тоо бодолгын хэшээлнүүдтэ сэхэ болон гэдэргэ үйлэнүүдэй хоорондохи холбоо гансата харагдаха юм. Үгышье һаа, ород хэлээр грамматикын, лексикын, фонетикын зүйлнүүд үргэдхэгдөө. Ород хэлэнэй хэшээл бүхэн хэлэ хүгжөөхэ зорилготой.

Шэнэ программанууд хүүгэдэй ухаан бодолые хүгжөөхэ зорилго өөдэнэй урда табина. Тэрэнэй тулада, нэгэдэхи класс һаа эхилжэ, үхибүүд теоретическэ асуудалнуудые бүри үргэнөөр шудалдаг болохонь. Миин юрэ хадуулгаха бэшэ, хүүгэдые логическаар шүүжэ, шэбшэжэ һургаха гэшэ һуралсалай ажал эрхилэлгэдэ үндэһэн боложо үгэхэ ёһотой. Үхибүүдтэ үгтэдэг һуралсалай даабари проблемэ шэглэлтэй болохо. Үхибүүд тобшолол хэхын тула бодомжолжо, өөрынгөө хараа бодол тайлбарилжа, ойлгоһон юумэеэ үнэн дээрээ бэрхээр хэрэглэжэ һураха бшуу.

Шэнэ программын зарим хубилалтанууд, тэрэнэй удха шанар тухай энээнһээ урда толилогдоһон статья соогоо тобшо тэдыгээр хэлээ һэмди («Буряад үнэнэй» 1969 оной мартын 12 ой номер хара—Ред.). Гэбэшье республикымнай эхин һургуулинуудай багшанарай научно-практическа конференциин урда тээ тэрээн тухай үшөө дахин хэлсэхэдэ үлүү болохогүй гэжэ һанагдана. Юундэб гэхэдэ, болохоёо байгаа конференци дээрэ шэнэ программа тухай хөөрэлдөөн гараха. Теэдшье эхин һургуулиин болзор хорооһожо гурбан жэлэй болгохо гээшэмнай наадаһай бэшэ, харин педагогическа тон орёо хэрэг гээшэ ааб даа. Тэрэниие зүбөөр, амжалтатайгаар шиидхэхын тула багшанар бүхы хүсэеэ, шадабаряа элсүүлхэ болоно.

Ябажа байгаа һуралсалай жэлдэ Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай бүхы һургуулинууд, Улаан-Үдын Железнодорожно районой зарим һургуулинууд нэгэдэхи классуудта шэнэ программада оронхой гэжэ урда тээнь бэшээ һэмди. Хэдэн жэлэй туршада шэнэ программын проектээр туршалгын хүдэлмэри ябуулжа байһан зургаадахи һургуулиин (Улаан-Үдэ) багшанар В. И. Коковина, Е. А. Корина, З. А. Казакова, В. Э. Иванова болон бусадай дүршэлһөө һургаал абамаар. Жэшээнь, тус һургуулиин нэгэдэхи классуудай бүхы 156 һурагшад һуралсалай жэлэй нэгэдэхи хахадые һайн дүүргээ. Тиихэдээ, гурбанайнь хоёр хуби «4» ба «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргэбэ. Тэдэ багшанар өөрынгөө һайн дүршэлые ондоо нүхэдтэй дуратайгаар хубаалдадаг. Манай республикын хэдэн зуугаад багшанар. һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд һонин хэшээлнүүдыень хараһан, шагнаһан байха.

Нэгэдэхи классуудта шэнэ программаар хүдэлжэ эхилһэн Ивалгын дунда һургуулиин багшанар Г. З. Аюшеева, В. Ф. Митюкова гэгшэд яһала амжалта туйлаа.

Хойто жэлһээ республикымнай бүхы нэгэдэхи классууд шэнэ программада орохонь. Тиихын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Бэрхэшээлнүүдшье ушарха юм бэзэ. Теэд тэрээнһээ тунхарингүй, нэгэдэхи классуудта хүдэлхэ багша бүхэн өөрыгөө теоретическэ, практическа, мүн психологическа талаһаа тэрэ ажалда бэлдэхэ ёһотой

Ц. ЖАМЦАРАНО,
ИУУ-гай директор, РСФСР-һургуулинуудай габьяата багша.

...ладша сержант Юрий Бабанский младша сержант Юрий ... хоёр Маогай бүлэгэйхидэй эмхидхэһэн зэрлиг аашада шанга сохилто үгэжэ, байгша оной мартын 2-то Да... аралые эрэлхэгээр хамгаалһан байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: баатар хилын харуулшад Ю. Бабанский, ... Козусь хоёр. ТАСС-ай фото.

«ХОЁРНУУД» ХОЙШОЛОНГҮЙ НАМНУУЛАА

Албанайнгаа хэрэгээр бидэ хүдөөгэй олон һургуулинуудаар ябадагбди. Һүүлэй үедэ ном заалгада дифференцированнэ метод хэрэглэгдэдэг болонги. Хүдөөгэй һургуулида тэрэ метод хэр зэргэ хэрэглэгдэнэб гэжэ бидэ һонирходогбди.

«Дифференцированнэ метод гээд лэ багшанар хөөрэлдэнэ, тэрэтнай юун гээшэб?» — гэжэ зарим уншагшад һонирхожо магад. Тэрэмнай хүүгэдэй өөр-өөрынь тусгаар шадалые анхаралдаа абажа, хэшээл дээрэ тэдээндээ амяарлан даабари үгэхые хэлэһэн удхатай!

Энэ методые юундэ хэрэглэдэг болоо юм гэбэл, иимэ: үхибүүд ойлгохо шадабаряараа элдэбын байдаг. Нэгэ заримаиинь хэлэжэ байхадаш ойлгожорхихо, нүгөөдүүлынь хэды дахин дабтаһанайш удаа гү, али һайса уншажа ойлгодог.

Тиихэдээ багша хүн юрэл хэшээлээ үнгэргэхэ бэшэ, харин класс соомни хорин табан гү, али дүшэн ондоо үхибүүд һууна гэжэ мэдэхэ зэргэтэй. Хэрбээ заажа байһан юумэеэ шабинартаа бултандань ойлгуулхам гэбэл, хүн бүхэндэ ондо ондоогоор хандаха болоно.

Энэ талаараа Ярууны аймагай Мужыхын дунда һургуулиин эхин классай багша Надежда Цыбеновна Дондоковагай дүршэл һонирхолтой. Тэрэнэй хэдэн хэшээлдэ орогдоо.

...Ород хэлэнэй хэшээл. Тэмдэгэй нэрын родовой һүүлэй үзэгүүдые зүбөөр бэшэхэ дүрим үзэгдэхэ байгаа. Һурагша бүхэнэй хүсэндэ тааруулһан даабари үгтэбэ. Бэрхэ һурадаг үхибүүд уран зурагтай открыткануудаар бишыхан сочинени бэшэхэ даабари абаба. Нүгөөдүүлдэнь «ой», «хуһан», «набшаһан», «нэрһэн» гэһэн юумэнэй нэрэнүүдтэ тэмдэгэй нэрэнүүдые тааруулха гэбэ. Гурбадахи бүлэгэйхид үгтэһэн текст соо тэмдэгэй нэрэнүүдые доогуурнь зураад, родыень тодоруулха. Дүрбэдэхи бүлэгэйхидтэ «зоригтой — аймхай» гэһэншүү антонимууд дээрэ хүдэлхэ, һүүлшынхидынь тэмдэгэй нэрэнүүдые зохилдоһон юумэнэй нэрэтэйнь түүжэ бэшэхэ гэхэ мэтэ даабаринууд үгтэлэй.

Һурагшадай даабаряа дүүргэхэдэ, багша дохёото карточкануудаар хүдэлмэринүүдыень шалгажархиба. Хэшээлэй дүн гаргахадань, хэн материалаа һайн ойлгооб, хэн үшөө бираагүйб гэжэ элеэр харагдажа байба.

Багша хүн бүхэндэ туд тудтань гэрэй даабари үгэбэ. Иимэ метод Надежда Цыбеновнагаи хүдэлмэриин системэ болонги. Юрэдөө Улаан-Үдын педучилищи дүүргэһээр гурбан жэл болжо байна. Гэбэшье богонихон хугасаа соо яһала баян дүршэлтэй болоо.

Иигэжэ дифференцированнэ методээр хүдэлхэдөө, Надежда Цыбеновна ямар шабимни юу хүсэд ойлгоогүйб гэжэ һайн мэдэдэг. Теэд мэдэншьегүй яахаб. һуралсалай жэлэй эхилһэн үдэрһөө хойшо шабинарайнгаа дэбтэрнүүдые шалгахадаа, аман харюуһааньшье хэн ямар алдуу хэнэб гэжэ тэмдэглээд ябадаг. Гурбан долоон хоногой үнгэрхэлөөр, хэн ямар темэдэ «доголноб» гэжэ гүйсэд элирдэг. Жэшээнь, Коля Б. сохилтогүй аялгануудые мууса мэдэнэ, тиихэдэнь Кеша Д. юумэнэй нэрын һүүлэй аялгануудай дүрим дутуу ойлгонхой гэжэ элирхэ. Иигэжэ шабинарайнгаа бэлэдхэлэй дутуу дунданuудые элирүүлжэрхихэдээ, саашань яажа хүдэлхэб гэжэ багша өөртөө түсэб табиха.

Н. Ц. Дондоковагай ажалтай һайса танилсаад байхадаа, юундэ класс соонь муу сэгнэлтэ абадаг хүн үгыб, юундэ олонхи шабинарынь «4» ба «5» дээрэ һуранаб гэжэ ойлгосотой болоо һэн.

Д. ДОРЖИЕВ,
ИУУ-гай методист.

ХИЛЫН СААДАҺАА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

...ОВЕТ ХИЛЭДЭ ...ХАЛДАГШАД ...АДА СОХЮУЛХАЛ

...-хитад хилэ дээрэ зэбсэгтэ тулалдаа үүдхэһэн хи... засагаархидай жэгшүүритэ муухай ябуулгануудые бу... ...лгын митингнүүд манай орон дотор боложо үргэлжэл... ...үдэлмэришэд, колхозникууд, эрдэм болон соёлой ажал... ...шад Мао Цзэ-дунай хорото балмад бүлэгые, тэрэнэй ...овинис политикые шоо үзэн, шобто харана. Пеки... ...ата этэгээдүүдтэ шанга һануулга хэһэн Советскэ пра... ...ын ното ба мэдүүлгые митингнүүдтэ хабаадагшад ...жэнэ, Эхэ оронойнгоо хүсэ ба хамгаалхы шадалые ...й ажалаараа улам бэхижүүлхэ уялгануудые абана.

...А. Хитадай засагаар... ...ар муухай аашануу... ...шаалгын митингдэ ... СССР-эй Түбэй теле... ...үдэлмэрилэгшэд: «Мао ... хорото бүлэглэлдэ ...нгэг!», «Совет хилэ... ...хэг зоригоор омогор... ...тэһэн лозунгнуудые ...ээ.

...р В. Н. Кузменко ми... ...игэжэ мэдүүлбэ:

...дээрэ Хитадай хү... ...дэй гаргаһан хоро... ...ай аашань — Мао ... бүлэгэй зүгһөө ...й турша соо Совет ...үрүү харшаар ябуул... ...политикын үргэлжэ... ... Энэ бүлэгэйхид ...ай шовинис зорилго... ... бодолой һүйдхэлтэ ... зэбсэгтэ балмад ... шэлжэн оробо. ... хитад, совет арадуу... ...таһалха хүсэлэнтэй ...эд тэрэнь бүтэхэгүй!

...ОВ. Империализмтай ... орондо Советскэ ... бусад социалис оро... ...сэдэг болоһон Пеки... ...рилэгшэдые эрид бу... ... ажалшадай митинг... ...тов хотодо, область ...

...АН. Хотын соёлой ...агшэд Маогай хар... ...хидэй харата аашые ... буруушаана.

...ад орон дотор ябуу... ...лгаа «соёлой хубис... ...нь Пекинэй балмад ...ые мухардалгада хүр... ...Цзэ-дунай бүлэгэйхид ...лгаһаа гарахын ту... ...политическэ хорото ...удые хэнэ, совет-хитад ...э харата аашануудые ...эжэ Магаданай хүг... ...ын театрай коллективэй митинг дээрэ ахамад режиссер В. Я. Левиновский хэлэбэ.

СОЧИ. Олон зоной хабаадалгатай ехэ митингдэ суглараһан энэ курорт-хотын ажалшад хорото хархис, шовинис политика бэелүүлжэ байгаа Мао Цзэ-дунай бүлэгэйхидэй ааша тушаа ехээр зэбүүрхэнэ.

Фрунзын нэрэмжэтэ санаториин ахамад врач П. Н. Кириенко иигэжэ мэдүүлбэ:

— Хитад, совет арадуудай эб ээ таһалхые хүсэдэг Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй политиканъ тэдэндэ һайн юумэ олгохогүй. Марксизм-ленинизмдэ урбаһан Мао Цзэ-дунай бүлэгэйхидэй хархис балмад хараа шугамые бүхы дэлхэй хаража байна. Түрүү хүн түрэлтэн Хитадай балмад этэгээдүүдэй ябуулгые эрид буруушаана.

САРАНСК. Манай Эхэ оронойнангин хилэдэ халдан добтолһон Хитадай харата этэгээдүүдтэ хараал шэнгэг. Япон империалистнуудта эсэргүүсэн тэмсэхэдэнь, шэнэ ажабайдал зохёон байгуулхадань совет хүнүүд хитад арадта хододоо үнэн сэдьхэлһээ туһалдаг байгаа. Тиин гэһээ Хитадай хорото балмад этэгээдүүд мүнөө агуу ехэ Советскэ Союзда хоро хүргэжэ байна. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын хүдэлмэришэд, тариашадай гүрэнэй, Агуу ехэ Октябриин Эхэ ороной, Ленинэй мүндэлһэн ороной, дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ бүхы дэлхэйе фашис богоолиолгын аюулһаа абарһан ороной хилые эдэ хорото этэгээдүүд эбдэбэ.

Хитадай дээрмэшэд хатуу шанга харюу сохилтоор угтаглаа. Саашадаашье иимэл юумэнтэй дайралдаха!

(ТАСС).

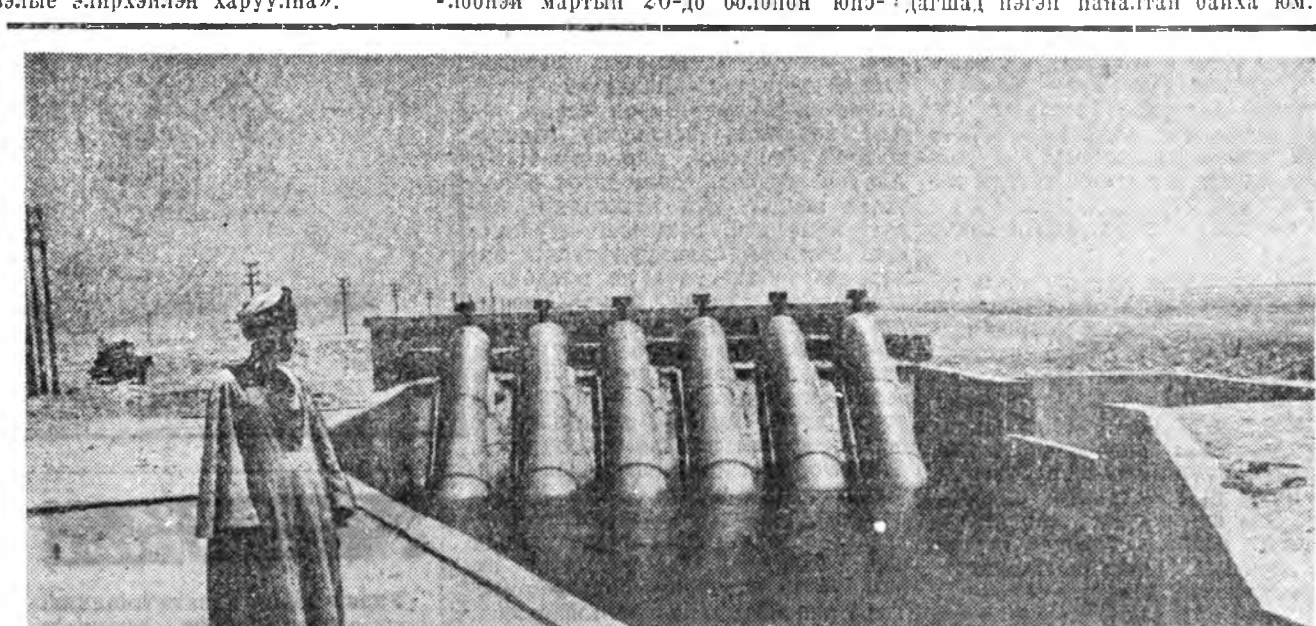

...абуудай Нэгэдэмэл Республикада сүл губинуудые ... хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. 1969 оной туршада ...иган феддан (нэгэ феддан—0,45 га) газар уһалагдаха ...

...энэ ехэ хэрэгтэнь Советскэ Союзай мэргэжэлтэд туһална. ...н, насосой станци, канал барилгада хүсэтэ техникэ хэ... ...нэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тахрир округой уһалууриин системэ.
АПН-эй фото.

ШУХАЛА ҮҮСХЭЛ

БЕРЛИН. (ТАСС). Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй зүблөөнэй дүнгүүд ГДР-эй газетэнүүдэй гол темэнь болоно. Европын бүхы оронуудта хандажа Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй зүблөөнэй баталан абаһан хандалгые «Европын аюулгүй байдал хангаха зорилготой шухала үүсхэл» гэжэ «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ.

Европодохи бүхы гүрэнүүдэй мүнөө байгаа хилэнүүдые ямаршье хэлсээнгүйгөөр мэдэрхэ гээшэ ёһотойл аюулгүй байдалые хангаха шухалын шухала эрхэ нүхэсэл мүн болоно. Баруун Германиин правительство хадаа бүхы немец арадые түлөөлхэ гэһэн үндэһэ баримтагүй һэдэлгэһээ арсаха, ГДР-ые мэдэрхэ ёһотой, ФРГ-дэ хабаададаггүй политическэ онсо байгуулалта мүн гэжэ Баруун Берлиниие хүндэлхэ ёһотой. ГДР-ые мэдэрхэ гээшэ Европодо аюулгүй байдал хангаха гол эрхэ нүхэсэл байгаа, байһааршье гэжэ «Берлинер цайтунг» газетэ бэшэнэ.

ВАРШАВА. (ТАСС). Социалис оронуудай политикын уг зорилгонь хадаа Европые харилсан ажаллалгын түби, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха түби болгохо зорилго мүн гэжэ Польшын «Жолнеж вольности» газетэ бэшэнэ. Иимэ Европо хадаа гүрэн бүхэнэй аюулгүй байдалые сахиха эгээл эрхим эрхэ нүхэсэл боложо үгэхэ бэлэй. Үглөөдэрэй Европо иимэ байжа болохо юм.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Будапештдэ баталан абтаһан шиидхэбэринүүдэй шухала удха шанарые тэмдэглээд, Европын аюулгүй байдалые хангахын тула мүнөө тогтоогдоод байгаа хилэнүүдэй өөртөө хүртэшэгүй байһан ябадал, ГДР болон ФРГ-е мэдэрхэ гээшэ Европын аюулгүйе хангаха эрхэ нүхэсэл мүн болоно гэжэ Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй батаар этигэн найдажа байһые «Мадьяр хирлап» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. «Энээнтэй дашарамдуулан бүхы немец арадые түлөөлхэ һэдэлгэһээ, ядерна буу зэбсэгтэй болохо эрмэлзэлһээ ФРГ-гэй арсаха гээшэ уялгата ёһоор табигдаха эрилтэ мүн болоно» гэжэ газетэ бэшэнэ.

СОФИ. (ТАСС). Европын оронуудта хандаһан хандалгада Будапештдэ гараа табяад байхадаа, социалис гүрэнүүд Европодо дайн сэрэгэй тулалдаа хүүлэхэгүйн тулада али бүхы хэмжээ абахаар үнэн зүрхэнэй эрмэлзэлгэтэй байһанаа үшөө дахин баталан харуулба гэжэ БТА агентство өөрынгөө мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэнэ. Европын бүхы гүрэнүүд болон арадуудай амин шухала ашэ туһые сахижа байгаад, Европын аюулгүй байдалые хамтын хүсэл оролдолгоор хангаха бодото арга боломжо бии гэжэ агентство тэмдэглэнэ. Аюулгүй байдал сахиха, амгалан ёһоор харилсан ажаллаха асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөө зарлалгые хойшолуулха тиимэ хүндэтэй ямаршье шалтагаан байхагүй.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Европын аюулгүйе сахиха, амгалан ёһоор харилсан ажаллаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада ниитэ Европые зүблөө зарлаха тухай уряалтайгаар Европын бүхы оронуудта хандаһан Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хандалга тухай Америкын «Крисчен сайенс монитор» газетэ хураамжалан бэшэнэ. Дэлхэйе сэрэгэй бүлэглэлнүүд болгон хубаарилха, буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээхэ болон эб найрамдалай хэрэгтэ арадуудай амгалан байдалда аюул тохёолдуулха ябадалда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн өөһэдынгөө дурадхалнуудые Варшавска договорто хабаададаг оронууд батадхан харуулаа гэжэ газетэ бэшэнэ.

Европодо аюулгүй байдал, эб найрамдал сахиха асуудалнуудта зүблөөндэ хабаадагшадай нэгэн һаналтайгаар хандадаг байһые «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ.

РИМ. (ТАСС). Европын бүхы оронуудта хандаһан Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хандалгые Италиин хэблэл үргэнөөр тайлбарилан бэшэһэн зандаа.

Ниитэ Европын зүблөө зарлаха хэрэгтэ туһалха ямаршье дурадхалнуудые Варшавска договорто ородог гүрэнүүдэй хаража үзэхөөр бэлэн байһыень «Унита» газетэ бэшэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр тодорхой хэмжээнүүдые абахаар бэлэн байһанаа элирхэйлэн харуулна.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Будапештдэ болоһон зүблөөнэй документнүүдтэ Ливанай олониитэ болон хэблэл тон ехэ анхарал хандуулна.

«Европодо эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлхые Будапештдэ болоһон зүблөөндэ хабаадагшад уряална» гэжэ «Ан-нида» газетэ бэшэнэ.

«Европодо аюулгүй байдал сахиха асуудалаар конференци үнгэргэхые Варшавска договорой оронууд уряална» гэжэ «Ал-джарида» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

ВКТ-гэй МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. (ТАСС). Сенадай реформо болон ороной захиргаанай хубаарилгые хубилгаха тушаа ерээдүйн асуултын үедэ буруушаажа үгээ хэлэхыень Ажалай бүгэдэ ниитын федераци бүхы ажалшадые уряалһан байна.

Ажалшадай һуудал байдалаа һайжаруулха гэһэн эрилтэнүүдые правительство буруушаагаад, тэрэнэй антисоциальна политикые хүдэлмэришэдэй һайшааха ябадал туйлана гэжэ ВКТ-гэй мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ. Ороной административна хубаарилгые ондоо болгоходошье, сенадые шэнэдхэн хубилгахадашье мүнөөнэй гуримда демократическа шэнжэ түхэл орохогүй байна. Эдэ хэмжээнүүд хадаа «капиталис монополинуудай засаг түрые улам шангадхаха хараа шугам үргэлжэлүүлхэ гэһэн эрмэлзэлые элирхэйлэн харуулна».

Вьетнам тушаа Парижда болоожо байгаа зүблөөн дээрэ

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент А. Красиков иигэжэ дамжуулна. Шэнэ болоһон юумэ юуншье үгы. Эдэ үгэнүүдээр Вьетнам тушаа Парижда боложо байгаа дүрбэн гүрэнэй зүблөөнэй мартын 20-до болоһон юһэдэхи пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэлгын дүнгүүдые тодорхойлжо болохо юм. Энэ зүблөөн мухардаа, тиимэшье уулзалгануудаа саашадань үргэлжэлүүлхэ тушаа зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн һаналтай байха юм.

БОЛГАРИ. Ловече городтохи «Балкан» гэжэ хүнгэн автомашинануудай завод нёдондо 39.906 мянган левэй продукци гаргаа.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Москвич—408» хүнгэн автомобильнуудые хабсаржа байнад. БТА—ТАСС-эй фото.

ТҮРҮҮЛЭГШЭ МАОДА—БОННОЙ ХЭРЭЭЬЭН

ФРГ-гэй зонхилогшодтой холбоотой байһаараа мэдээжэ болоһон «Райнише пост» газетэ һаяшаг иимэ дурадхал оруулаа. «Мао Цзэ-дуниие габьяатай байһанайнь түлөө федеральна томо хэрээһээр» шагнаха хэрэгтэй. ФРГ-гэй дээдэ шатын орденуудые барюулдаг Баруун Германиин президентын байшан соо иимэ дурадхал зүбшэн хэлсэгдээ гү, али үгы гү, үшөө мэдэгдэнэгүй. Тиибэ яабашье, Бонной гүрэнэй үмэнэ «Агууехэ багшын» габьяатай байһаниинь яһалашье эли ха юм.

Маогай заабаринуудые бэелүүлэн, һүүлэй үедэ ФРГ-гэй гадаадын худалдаа наймаанда Хитад түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Баруун Германиин концернүүд сэрэгэй талаар бага бэшэ удха шанартай байха барилганuудые Хитадта барижа байдаг. Баруун Германи өөрынгөө ээлжээндэ сэрэгэйнгээ промышленностьда шухала хэрэгтэй түүхэй эд Хитадһаа абадаг байха юм.

Габэшье Рейнэй господанарай үмэнэ Маогай хэһэн аша габьяань эгээл һүүлшын үдэрнүүдтэ илангаяа эли тодоор харагдаһан байна. Совет хилын харуулшадта Хитадай бандидуудай добтолһоной һүүлээрхидэл адляар Рейнэй ниислэл хотодо Мао Цзэ-дунда зорюулжа тиимэ халуун альга ташалган болоогүй хаш. Пекинэй хэһэн хорото аашанууд Бонной һанаа сэдьхэлыень амаруулаа. Эгээл энэ үедэ Рейнэй үһөө хяһаа нэхэгшэд Баруун Берлиндэ президентые һунгаха һунгалта хэжэ, хорото аашаяа үймэдэһэн байха юм.

Иигээд байхадань түрүүлэгшэ Маода баяр баясхалан хүргэнгүй яаха һэм?

БАД-ГОДЕСБЕРГ.
(Телефоноор абтаба).

А. ЖОЛКВЕР,
АПН-эй корр.

Патриодуудай амжалтатай добтолго

Сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд мартын 15-най һүни Митхо гэжэ провинциин түб шадар дайшалхы хэдэ хэдэн добтолгонуудые хээ гэжэ Урда Вьетнамһаа Сүлөөрэлгэ гэжэ хэблэлэй агентство дамжуулна.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалтатайгаар дайлалдаһанай эсэстэ дайсанай 550 солдат болон офицернууд, тэрэ тоодо Америкын зуу гаран сэрэгшэд хороогдоһон байна. Дайсанай горитой хэмжээнэй буу зэбсэг булаан абтаа.

(ТАСС).

Хорото аашануудаа үргэлжэлүүлһээр

ХАНОЙ. (ТАСС). США Урда Вьетнамда хэжэ байгаа ээрхэг түримхэй ябуулгануудаа улам һүжэрөөжэ. Вьетнамай Демократическа Республикын бэеэ даанхай, амгалан байдалда аюул тохёолдуулна гэжэ Вьетнамда Америкын хэһэн гэмтэ ябадал мүрдэн шалгаха комиссиин тунхаглаһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Мартын түрүүшын хоёр долоон хоног соо ДРВ-гэй газар дээгүүр Америкын самоледууд тагнуулай зорилготойгоор 150 дахин ниидэһэн байна. Хатинь, Куанбинь, Виньлинь гэжэ провинцинуудай олон хүн, зонтой районууд саг үргэлжэ бомбодуулдаг, артиллереэр буудуулдаг байха юм.

Хоца НАМСАРАЕВАЙ 80 НАҺАНАЙНЬ ОЙДО

Энэ жэлэй май һарын 9-дэ буряад литературын үндэһэ һуури табилсагшадай нэгэниинь болохо ахамад уран зохёолшо Х. Н. Намсараевай түрэһөөр тэбхэр наян жэлэй ой гүйсэхэнь. Энэ үдэр хадаа манай үндэһэн литературын, соёл болбосоролой түүхэдэ хэлэгдэшэгүй ехэ удха шанартай. Манай арад, совет олониитэ болбол энэ ашата ойе үргэн дэлгэрээр тэмдэглэхын түлөө бэлэдхэл хэжэ байна.

Х. Намсараевай наян наһанай ойе үргэнөөр тэмдэглэхэ тухай КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой тогтоол гараа. Энэ тогтоол соо алдарта уран зохёолшын наһан соогоо хэһэн ажал хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ, өөртэнь буряад литературын классик гэһэн шэнэ элирхэйлэлтэ түрүүшынхеэ үгтэнэ.

«Томо юумэ гээшэ холоһоо харагдадаг» гэжэ үгэ хүүр байдаг. Х. Намсараевай нүгшэһөөр арбаад жэл шахуу үнгэрбэ. Энэ сагай хугасаа соо тэрэнэй хэһэн хэрэг, үйлэ болбол улам бүри тобойжо, элиржэ ерээ. Эрдэмтэд, шүүмжэлэгшэд тэрээнэй гансал хэблэгдэһэн номуудынь бэшэ, мүн гар бэшэг дээрэ үлэһэн элдэб янзын саарһануудыень анхаралтайгаар шэнжэлэн үзөө, үзэжэ байна. Х. Намсараевай нүгшэһэнэй һүүлээр Цэдэн Нимаевич Цыренжапов (мүнөө Чисаанын дунда һургуулиин директор) хэдэн һарын туршада гэртэнь һуужа, буряад, ород, монгол хэлэн дээрэ үлэһэн саарһануудыень нарин нягтаар эмхилээ бэлэй. Тэрэнь үргэлжэ дээрээ жара гаран ехэнүүд дансанууд болоо һэн. Нүхэрэйнгөө иимэ эмхилэгдээд байһан үнэтэ зөөриие Бальжид Гутаповна Гутагова Буряадай эрдэмэй хүреэлэнгэй гар бэшэгэй таһагта бэлэг болгожо барһан юм. Тэрэ сагһаа хойшо тэндэ «Х. Намсараевай фонд» нээгдэһэн байгаа. Энэнь эрдэмтэдтэ, уншагшадта яһала мэдээжэ болошо байнхай. Гар бэшэгэй таһагта уншагшад Х. Намсараевай бэшэһэн бэшэгүүдые, шухаг болоһон зохёол бэшэгүүдыень бэлэглэнэ, энэнь ехэ һайшаалтай.

Эрдэм хүреэлэнгэй гар бэшэгэй бүлэг ажалшад хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Дугарнимаевай ударидалга доро хүдэлжэ, һаяшаг энэ фонд соонь юун байнаб гэжэ тодорхойгоор тайлбарилһан тэмдэглэл хэжэ дүүргээд, хэблэлдэ бэлдэжэ байна. 80 наһанайнь ойн үдэр түрүүшынь боти гараад байха зэргэтэй.

Обкомой тогтоолой ёһоор Буряадай эрдэмэй хүреэлэн Х. Намсараевай фонд сооһоо шэлэжэ, урдань хэблэлдэ гараагүй зохёолнуудайнь, бэшэгүүдэйнь, хэлэһэн үгэнүүдэйнь, статьянуудайнь нэгэ боти ном бэлдэжэ гаргаха юм.

Эрдэмтэд сооһоо һүүлэй жэлнүүдтэ Х. Намсараевай творчество шэнжэлхэ талаар хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. Б. Соктоев ехэ эдэбхитэйгээр ажаллаа. Тэрэ мүнөө уран зохёолшын ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай шэнжэлгын томохон ном бэшэжэ дүүргэбэ. Обкомой тогтоолой ёһоор энэ номынь мүнөө жэлдэ хэблэгдэжэ гараха юм.

Энээн соогоо А. Б. Соктоев үндэһэн литературын классигай бэшэһэн уран зохёолнуудые, ажабайдалайнь гол харгынуудые шэнэ талаһаань гэрэлтүүлжэ, томохон согсололнуудые хэһэн байна. Манай һанахада, зоной байдалтай, аман зохёолтой Намсараевай творчествын тон нягта холбоотой байһаниинь газаа бэшэ, харин зосоо талаһаань тон һонирхолтойгоор харуулаа.

Х. Намсараев наһан соогоо хуушан монгол дээрэ байһан номуудые нилээд ехээр уншаһан, тэдэнээ гүнзэгыгөөр ойлгодог, сэгнэдэг хүн байһаниинь элитэ. Тэдэ зохёолнууд Намсараевай творчестводо ямар нүлөө үзүүлһэн байгааб, юрэ үзүүлээ юм гү, али үгы гү гэһэн орёо асуудалда мүнөө болотороо манай шүүмжэлэгшэд дүүрэн харюу үгэжэ шадаагүй байһан юм. Нүхэр Соктоев энэ асуудалда онсо һаналаа табижа, зүб харюу үгөө.

Х. Намсараевай бэшэжэ эхилһэн хорёод онһоо захалаад, һүүлшынь үе хүрэтэрхи ажабайдал, ажал ябуулга тухай олон шэнэ баримтануудай үндэһөөр баһал олон һанамжанууд хэлэгдэнхэй, шэнэ зурагууд гаранхай.

Энэ хэблэлдэ бэлдэгдэжэ байһан А. Б. Соктоевой шэнэ ном Х. Намсараевай ажал ябуулгые гүнзэгыгөөр ойлгохо, шудалха хэрэгтэ уншагшадта ехэ туһатай байха бээ гэжэ найдагдана.

Үргэлжэ арадтаа хүндэтэй болоһон алдарта уран зохёолшын нэрые хэтын жэлдэ мүнхэрүүлхын тула хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Хэнэйшье мэдэһээр, Буряад драмын театрта, Хэжэнгын дунда һургуулида Хоца Намсараевай нэрэ үгтэһэн байна. Шэнэ тогтоол соо һүүлэй үедэ Улаан-Үдэ хотодо һуужа байһан гэрэйнь газаа ханада алтан үзэгөөр мемориальна тэмдэг һылуулхээр, Улаан-Үдэ хотын али нэгэ гудамжые Х. Намса[...] рэтэй болгохоор горсове[...] бари үгтэбэ.

Манай республикын хот[...] нютагуудаар Х. Намсар[...] жэлэй ойдо зорюулагдаһа[...] шадай суглаанууд үргэнө[...] гэгдэхэ. Май һара соо У[...] хотодо, уран зохёолшы[...] Хэжэнгэ нютагта эрдэм[...] гын болон ёһололой зэрг[...] ференцинүүд болохо.

Буряад арадай үнэн[...] бүүн, коммунист, эсэш[...] гүй ажалша, үндэһэн со[...] ратурын классик, соёл ку[...] габьяата ажал ябуулаг[...] Намсараевич Намсараева[...] дурасхаал, 80 наһанайнь [...] газар нютагуудаар үргэн[...] дэглэгдэхэнь.

Г. ТУД[...]
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кан[...]

Булат ЖАНЧИПОВ

ЯРУУНАМНАЙ

Яабалан дабаанай арада аад,
Ябадалтай шэнгил Яруунамнай.
Яаран зорибол, замдань гараад,
Яһала дүтэ даа, Яруунамнай.

Бууралхан Ярууна ороболтнай,
Булган талаяа дэлгээн байха,
Залгаа долгито Үдэ голнай
Замай нойры сэлмээн байха.

Холбоо Ярууна ерэбэлтнай,
Холоһоо һэбшээ эльгээн байха,
Хангай уужам энэ нютагай
Хабатай ажалай зэдэлээн байха.

Сэлгеэ Ярууны харабалтнай,
Сэсэгтэ эрьедээ долгилон байха,
Сэдьхэлһээ хүлгэһэн бодолойтнай
Сэнтэйе сэнгүүлжэ үлгыдэн байха.

Ара Ярууны үзэбэлтнай,
Ангай олон тэндэ байха,
Аба хайдаг — гэбэлтнай,
Ангуушаднай — мүн байха.

Яабалан дабаанай арада аад,
Ябадалтай шэнгил Яруунамнай.
Яаран зорибол, замдань гараад,
Яһала дүтэ даа, Яруунамнай.

ҺОНЫН ХАЛУУНАЙ УРДА ТЭЭ...

Үүрэй толоной
Үргэн даляар зүдхүүлжэ,
Үглөөнэй толоной
Уулын саана ябахада,

Һонын халуунда
Һэргэг ябахын урманда
Урасхал булагай
Уһаар бэеэ эльбэнэб.

Сэмүүхэн шүүдэрээр
Сэлмэг һүни сүршүүлһэн
Байгаалишье
Бардам һэргэг, шууяатай.

Гансал тэндэ,
Гарсын бүтүү түглэ соо
Бүбөөлжэн худа
Бүбэнэн һууна, нойрмогтой.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:
Уран зохёолшын ой тэмдэглэгдэхэнь.
Шог ёгто мүрнүүд.
Юрэ бусын ушар тухай.

ЭХИР БАСАГАД НЭГЭ ҮДЭР НАРАЙЛБА

ҺАЯХАН МИНСКДЭ ЮРЭ БУСЫН УШАР БОЛОО. ЮУБ ГЭХЭДЭ, ЭХИР БАСАГАД ГАЛИНА ИРИНА ФАЛЕВИЧТЭН НЭГЭ ҮДЭР НАРАЙЛБА.

ГАЛИНА ЭДЕЭ ХООЛОЙ МАГАЗИНДА НАЙМААЛАГШААР ХҮДЭЛДЭГ, ТИИХЭДЭ ИРИНА ГУТАЛАЙ МАСТЕРСКОЙН ХИНАГШААР АЖАЛЛАНА. АЯГ ЗАНГААРАА ЭХИР БАСАГАД АДЛИ БЭШЭШЬЕ ҺАА, ОЛОН ШЭНЖЭНҮҮДЭЭРЭЭ БЭЕ БЭЕДЭЭ ТҮҺӨӨТЭЙ БАЙНА. ЖЭШЭЭЛХЭДЭ, ХОЮУЛАН НЭГЭ САГТА ҮБЛЭДЭГ, ТЭДЭНЭР НЭГЭ ДОРО ХАДАМДА ГАРАҺАН ЮМ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (ЗҮҮН ГАРҺАА): ГАЛЯ ИРИНА ХОЁР.

АПН-эй фото.

ДАЙНАЙ ҮЕЫН НЭГЭ БЭШ[ЭГ]

Ригэ хото шадар һэн ха, бүхы фронтовой хэрэгсэлнүүдээ мүрэ дээрээ үргэлэн, гүнзэгы аад, нойтон саһан соогуур аяар далан модо ябажа ерээд байтарнай, намда Хоца Намсараевай энэ бэшэг барюулһан юм. Би ехэ бүхөөр унташаһан байгаа хаб. Улаан-Үдэһөө, минии түрэл хотоһоо бэшэг ерээ гэжэ фронтовой бэшэг зөөгшын хэлэхэдэ, һэриһэн һэргэшэһэн байгааб.

Хүндэтэ Хоца Намсараевичайнгаа бэшэг тухай үни удаан һанажа, домогложо ябааб. Үбгэжөөлни яагаа бэрхээр минии адрес оложо, жинрэй солдаг намда үнэн зүрхэнэй үнэтэ үгэнүүдые айладаа һэн.

Хүндэтэ Хоца Намсараевичай бэшэг ангашаһан фронтовой самсымни хармаан соо һайсал хадагалаатай ябаһан юм. Энэ бэшэг намтай хамта немец булимтарагшадһаа сүлөөлэгдэһэн Ригэ хотодо ябалсаһан, Даугава мүрэниие тамаралсаһан, Туку[м...] гава, Дундага шадар болоһон байлдаануу[д...] носоһон», немец булимтарагшадые бута [...] домни туһалһан байха.

Энэ бэшэг бэшэгдэһээр хорин дүрбэн жи[л...] бо. Тиигэбэшье фронтовой дарнин, хайлаһ[ан...] буладай үнэр хангалтай зандаа.

Энээнээ манай Буряадай ниитын эрдэм[...] тудай гар бэшэгэй таһагта дамжуулан туш[аа...]

Тиигээд ниитын ажал ябуулагшадай, [...] хёолшодой, тэрэ тоодо Хоца Намсараевай [...] тэй һаа, дурсагдаһан институтдай хадагала[...] жэлэлгэдэ үгэхые бүхы уншагшадта д[...] байнаб.

Данри ХИЛ[...]
уран з[...]

Хүндэтэ нүхэр Данри!

Шиниигээ һайн ябаһанай ехэ баярай мэндые хүргэнэм. Дары дайсанаа даража, Буряад орондоо улам ехэ баяр асаржа, түргэн ерэхыешни хүлеэнэм. Тээсгэн шамһаа утаһаар мэндыешни мэдэжэ, туйлай ехээр баярлаад, харюу үгэхэ гэхэдээ, адресыешни мэдэхэгүй байгааб. Зай, бишни мэндэ һайн байха зуураа, шадалайнгаа зэргээр уран зохёол бэшээ гээшэб гэжэ туйрбагшаб. Мүртэй юумэ болодог гү, али үгы гү,—хэн мэдэхэб. Юрэдөө, манайхин һайн байнабди. Балжадай бэе һайн. Намдак мүнөө үед Ульяновск город дээрэ гү, тэрэ шадар агаарай сэрэгтэ инженер болоод байна. Һаяхан гэртээ айлшалжа ерээд, 10 хоноод бусаһан бэлэй. Манай уран зохёолшод бултадаа баһа лэ юумэ бэшэжэл байгша хэбэртэй агша. Би зарим үедэ үбдөөд хэбтэшэдэг зантай болоод байгшаб. Наһан хүнөө болоо, толгоймни саб сагаан шахуу болошоо. Уланов Москва ошожо, бэеэ аргалуулха гэжэ байна. Город дээрэ болоһон һонин хомор. Шэнэ театр баригдахаа гэжэ эхилхээ байна. Манай театрайхин зүүн зүг тээшэ наада табихаяа ошоһоор унишье болобо. Ши өөрынгөө зураг намда эльгээгыш. Манай Шадаев Москвада уран зохёолшодой дээдэ һургуулида һуража байна. Тиигээд баһа бусахамни гэжэ бэшэнэ гээд дуулааб. Мадасон хойто бэедээ ошонхой, бага бага бэшэжэ байгаа [...] зэ, дуулдагшагүй, Тумун[...] һаа саана ябанаб гэ[...] ерээ, нэгэ удаа шархата[й...] тэй дууланам. Согто [...] баһа лэ шамһаа саа[...] һайн мэндэ ябанам гэ[...] Манай Намдагай адрес—[...] новск, Военная авиацио[нная...] ла пилотов гээд бэшэ[...] найхинаар унинэй уулза[...] лабарида һайнуйд бай[...] Зай, энэ тэдыгээр бэшэ[...] ёыешни хүсэнэм. Бэшэг [...] шээрэй.

Танигдаха үбгэн
Хоца Нам[...]

16-IV-45.
Улаан-Үдэ.

ТУЛА БЭШЭ НҮҮЛЭ (ШОГ)

1.

— Одоол тула хахуулидам
Оробо гэжэ баярлашоод,
Уһанһаа татажа гарган гээд,
Унашан алдабаб
сошоһондоо.

2.

Нүһэр томо «тулынгаа»
Нүүлэ байжа байхадань,
Тархяа маажан голхоржо,
Таталдажа унан алдабаб.

ФИБ ШИБ хоёр.

БАЯСХАЛАНДА ХҮРТЭБ[...]

Нарһатын рыбкоопой ахалагша бухгалтер Мария Инн[окен]тьевна Чебунина эртэ үглөөгүүр ажалдаа ошожо ябаба. Тэ[рэ] зам, хүн зоной үсөөн ябадаг үйлсөөр байгаа. Хорёогой [...] орёолгоотой багахан юумэнэй хэбтэхые Мария Иннокенть[евна] гэнтэ обёоржорхибо. Абажа харахадань, хүнэй шухала [...]ментнүүд, мүн зуун түхэриг байба. Тэдэ бүгэдые абамса[...] Мария Иннокентьевна аймагай милицнин таһагай начал[ьник...] орлогшо, майор С. Ц. Цыжибондо асаржа тушаагаа.

Яруунын аймгүйсэдкомой милицнин таһаг, мүн доку[мент]нүүд болон мүнгэеэ бусаалгаһан В. П. Шуварский гэг[шэ] зүгһөө Мария Иннокентьевна үнэн сэхэ ябадагайнгаа [...] баяр баясхаланда хүртэһэн байна.

М. ЯКОВЛ[ЕВ]

ЭНЭЭНИИЕ МЭДЭХЭДЭ ТУҺАТА[Й]

Саарһан дээрэхи тоһоной үлэгдэл иигээд арилгахада болохо: хоёр хажууһаань бэхэ һородог саарһа табяад, халуун утюгээр нэгэ хэды елүүрдэхэ. Бэхэ һородог саарһыень хэдэ дахин һэлгэхэ.

Тоһоной хуушарһан үлэгдэлнүүдтэ магни бензин хоёрой холисо түрхихэ. 2—3 часай үнгэрхэлөөр энэ холисоёо хутагаар дүмүүхэнээр хюһажа абаад, саарһаяа багаха һэжэрхэ.

* *

Бурнин үлэгдэл нашатырна спиртээр гаргагдадаг.

Үкеусаар аляаһа батаганаанай һуури арилгагдаха.

Хургадай тоһолиг сараануудые мылэдээд, һүүлээрнь шиигтэй бүдөөр аршаха.

* *

Ушхан таглаадаһа [...] хэрэглэхэдэ буритадаг, [...] даг. Тиимэһээ үе-үе [...] сэбэр уһан соо бусалга[...] риин үнэр ородоггүй.

* *

Чемодануудые хуурай [...] халагалха хэрэгтэй. Ха[...] рини үнэртэй болоо һаа[...] тай бүдөөр аршаха. һ[...] хабхагынь нээгээд, һайн[...] хыень наранда табиха.

* *

Мүнгэлмэл зүүдхэлнүү[...] шатырна спирттэй бүд[...] даг. Һүүлээрнь хуурай [...] ялайшатарнь аршаха х[...]

ҺАЙН ГЭДЭГ ЮУБ, МУУ ГЭДЭГ ЮУБ?

БУДАМШУУ

«Нүхэрни, Будамшуу, манайдаа айлшалжа ерыш, ажалшадаймнай, илангаяа хонишодоймнай амжалтатай танилсажа баясахалши...» гэхэшэлэн, урин налгай бэшэг уряал абабаб.

Дуудуулһанда орходоо урьюулхада урматай гэжэ аман соогоо дуугаржархёод, удаан бодолгото болоожо һуунгүйгөөр «угтагты, гарабаб» гэжэ утаһан дохёогоор дуулгажархёод, боори гүбээ, бурзан талаар табилуулһаар Боом нютаг хүрэшэбэб. Энэмнай Мухар Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой гурбадахи отделени.

Урданаймни нүхэр харгы дээрэ угтажа, улаа бэлдэжэрхёод, урматай баяртайгаар миһэржэ байба.

— Зай, Будамшуу, һуу наашаа, түрүү хонишодтоймнай танилса,— гэбэ.

Энэ Боом нютагта урданьшье яһала ябадаг, түрүү хүнүүдтэйнь хөөрэлдэдэг байгааб. Эндэ 23 отара, тэдэнэй 13-ниинь эхэ хонидой. Хамта дээрээ 7000 хонид хурьгалха, тула һайн абтана гэжэ мэдэжэ ябааб.

Үбэгшөө һанаатайгаар, урма зоригтойгоор ажаллажа байһан хүнүүдтэй уулзаха, хөөрэлдэхэдэ урматай даа. Газаа хэды хүйтэншье һаа, зосоо нара гараһан шэнги болохо юм.

— Зай, Будамшуу, манайдаа ошожо, һониноо хөөрэлдэе,— гэбэ нүхэрни.

— Үгы, байза, ябаһанһаа тээ тэрээхэн отара хүрөөд гарая. Газаань ашаанай машина байна ха юм.

Нүхэрни юундэшьеб дурата дурагүйгөөр морёо залаба.

— Эдэнэйшни хонид хабартаа хурьгалха юмэл даа,— гэбэ.— Ширдарма Раднаевай отара гэээнь.

Иигэжэ нүхэрэйнгөө хэлэхэдэ, тэрэнэй яблан соо ямар нэгэ зэмэтэй гэхэ гү даа аялга дуулаа һэм.

— Иимэ байра соо хурьгадые абаад үзэл даа. Шонын хүлдэхөөр' Харана гүт, хэдэн жэлэй шэбхэнь абтаагүй, задагай зайдан,— гэжэ байжа Ширдарма модо сабшажа байһан аад, мэндээшье хүсэд хэлэнгүй сухалдашаба. Байрыемнай мүртэй болголсожо үгыт гэжэ совхозой ноёдой урда хойноньорожо, хэды гүйгаа гээшэбнб. Совхозой дирекци хадааһанайшье халтархай үгэжэ туһалаагүй. Отделениин орни ганса оройдоо номергүй машинаа; хоёр бревно асаруулһамни, тэрэ эбдэршоо юм гү, яагаа юм! Юрэдөө намдал хүндэ һайрхаха юумэн үгы даа, с-саш,— гээд бүри сухалтайгаар модо сабшажа орошобо.

Машиныгаа мотоор доро гал носоогоод, хажуудань гараа хүлшөөжэ байһан гурбан хүнэй хажууда ошобобди.

— Пунцэк, машинашни баһа яашабаб?— гэжэ нүхэрни асууба.

— Юун машина гэжэ даа! Хэзээ тэндэ хаягдаһан, хуушарһан каретэ ха юм. Тиигэжэ хүнүүд наададаг болоо. Үдэр бүри нигэжэ зобожо байнхаар үхэр, сар шаргада хүллөөд ябаа һаа дээрэ һэн,— гэжэ шофер сухалдаба.— Эбдэрхэй хадань автоинспекци номершье үгэнэгүй. Иимэ юумээр юу хэхэбши даа, тьфу, шүдхэр,— гэжэ нелбожорхёод, машина доогуураа шургашаба.

— Энэ Таня Анна хоёр машина юундэ һахибат?

— Таня халуураа юм гү, яагаа юм, докторто үзүүлхэ һанаатай, би банида ошохомни,— гэжэ Анна харюусаба.— Энэ машинаар хаюулха аабы гэхэдэ үгы даа. Бүхы отделени аад, оройдоо энэ номергүй һохор машинатай байха гэжэ яаха юм. Центр хүрэтэр 10-аад шахуу модо. Эндэмнай банишье үгы, фельдшерскэ пункт үгы, үһэ заһаха газар үгы. Иван Петрович Акатовта — директортэ хэлэ боли адли, харагдахашьегүй,— гээд Аннын гомдолоо дурдажа орошоходонь:

— Зай, зай, юрэ барагтай юм аабза. Ши Анна хурьгадаал һайса абалса, амарха сэнгэхэшни хаана ошохо һэм,— гээд нүхэрни милин гайхажа байхые харахадаа, зэмэтэй хүндэл аалихан хэлэбэ.— Энэ Анна Жалсанова гээшэ. 10-дахи класс дүүргээд, мүнөө хоёрдохи жэлээ Батуев Доржын отарада ажаллана. Хүдөө ажахын институтда заочноор һурадаг юм. Тэрэ Татьяна Дармаева халуураа гээшэ аа гү. Баһал 10-дахиие дүүргээд, мүнөө 4-дэхи жэлээ һаалишанаар хүдэлнэ. Эндэмнай нэгэтэшье сагаан халаадтай хүн харагдадаггүй, бэрхэ тэйл юм даа,— гээд хүндөөр һанаа алдаба.

Боом тосхондо хүрэжэ ерэн гэһээмнай нэгэ гэрэй газаа хүн зон үхэр мал, хони ямаад дүүрэн сугларшоод, һамгадай шанга шангаар дуугаралдаха, үхэрэй мөөрэлдэхэ, хонидой мааралдаха хамтаржа, ёһотойл «какфони» боложо байба.

— Аа, уһан бии болоо байна, түргэн үхибүүдээ эльгэхэ болоо,— гээд нүхэрни гэр тээшээ оодоргошобо. Энэ ехэ тосхон соо ганса худагтай байба. Тэрэнь гүйхэн аад, заримдаа уһагүй болошодог. Зарим тракторнстнар бензинтэй хүнэгээрөө удхажа, хүнэй ууха, эдихын аргагүй болгожорхидог байба.

Худагай хажууда ерэхэдэш, намайе таниха Намсалма хүгшэн дайралдажа:

— Өө, нүхэд, мүнөөхи Будамшуумнай хүрэжэ ерэбэл!— гэжэ хашхаржархихадань, тэдэ бултадаа намайе тойрошобо. «Совхозой ноёдто гүйлташье бэшээд туршаабди», «юун директор гээшэб, хүнэй үгэшье дууланагүй», «Хэды болотор иигэжэ байха зонбибди?» — гэхэ мэтын үгэнүүдые дуулабаб.

Иимэ ехэ тосхон аад, иигэжэ шэргэшэдэг, булангиртанадаг, бузарлагдашадаг ганса худагтай байха гээшэмнай аргагүйл даа, нүхэд, өөрэдөөшье бодоод үзыт. Совхозой дирекци анхаралаа хандуулхаар болоо бэшэ юм гү?

Хүнүүдээр ябажа хөөрэлдэхэдэш, ахалагша зоотехник В. П. Фролович, ветврач В. Н. Усов өөһэдөө түсхай хүнгэн машинануудтай аад, ажахы дээгүүрээ үсөөн ябана, зарим хонишод, һаалишад таниха шьегүй. Совхозой директор И. П. Акатов малшад, хонишодтоо баһал үсөөн ябадаг, дүй дүршэлтэй, түрүү хүнүүдэй һанамжа дууланагүй, нютагай кадрнууд тушаа анхаралаа табинагүй гэжэ гомдоно.

Жэшээнь, хэдэн жэлэй саада гээ хүдөө ажахын институтдай зоотехническэ факультет дүүргэһэн нютагай басаган Татьяна Леонтьевна Югай өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлнэгүй. Татьяна тугалшаншье болоо, осеменаторшье болоод үзөө. Директорые гүйгаа, ядахадаа райкомдо гүйлта барая. Иван Петрович тэндэ хашуулхадаа, ондоо тэээһээ зоотехнигые асаржархиһан аад, Татьяные лабораторидо эм дом үгэхэ лаборант болгожорхёо. Теэд рецептээ гэнтэ һэлгэжэрхёод, ондоо эм үгөө һаань, яахань гээшэб.

Иимэрхүү һайн, муу юумэ хаража ерээб. Иимэ бэрхэ ажалша хүнүүдэй юрын, тон жаахан эрилтые хангажа шадахагүй гээшэмнай нэгэ талаараа урмагүйшэг лэ байна даа.

БУДАМШУУ.

Сагаан үүлэрһил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Байгал шадарай аймагуудта үүлэтэй байха, саһан орохо, һалхи шуурган болохо. Улаан-Үдэ хотодо һүниндөө 18—20, үдэртөө 0—2 градус дулаан болохоор багсаагдана.

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ленинскэ ажалай вахта» гэһэн түрүү бэшэг. Республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашадань хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ нютагай хоёрдохи зүблөөнһөө тоосоон. Зэдын аймагай коммунизм колхозой хонишод хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. ТАСС-ай лентээр абтаһан шухала мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй райкомуудай пленумүүдһээ абтаһан материалнууд. В. Машиновай «Куузику — найдамтай культура» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда: республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашадань хүгжөөхэ асуудалда зорюулагдаһан зүблөөнэй үргэлжэлэл. Хилын саанаһаа абтаһан материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: субботын үдэрэй хуудаһан.

СЭНХИ[Н] ЭКРАНУУД[ТА]

16 часһаа 20.30 [...] рэтэр Москваһаа д[...] 16.05 минутаһаа оро[...] һонин. 16.15 минут[...] бүүдтэ зорюулагдаһ[...] жуулга. 16.30 минут[...] тафета новостей» г[...] жуулга. 17.30 мину[...] жэм. 17.50 минутаһ[...] сизм-ленинизмын үнд[...] лагшадта зорюулагд[...] жуулга. 18.20 минута[...] порченная картина» г[...] жын үргэлжэлэл. Таба[...] жуулгань. 18.50 мину[...] «Москва үдэшэлэн, [...] үглөөдэр» гэһэн да[...] 20.30 минутаһаа «По[...] горах» гэһэн уран [...] фильм. 22 часһаа 01[...] та хүрэтэр Москваһаа [...] га. 22.05 минутаһаа [...] доктор Гасти?» гэһэн [...] онно зүжэг. 23 часһа[...] Эндэ Финлянди—СШ[А...] манданууудай уулзал[...] лагдаха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати пр[и Сове]те Министров БурАССР.

Н-02414.

Зак. № [...]